

Па адпачынак... на дрэва

Спэка ў вялікім горадзе

Радзівілы вачыма сучасніка

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

СТАР 3

СТАР 3

СТАР 6

ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПРывАБНАСЦЬ

Як падмурак для ўмацавання супрацоўніцтва нашай краіны з рэгіёнамі Расіі

Беларусь і Тамбоўская вобласць дамовіліся ўзмацніць усебаковае ўзаемадзеянне. Пра гэта было заяўлена ўчора на сустрэчы Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі з кіраўніком Адміністрацыі Тамбоўскай вобласці Расійскай Федэрацыі Алегам Беціным, паведамлілі ў прэс-службе беларускага лідара.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што Тамбоўская вобласць з'яўляецца надзейным партнёрам Беларусі. За мінулыя пяць гадоў узаемны тавароаварот вырас больш як у два разы. У гэтым расійскім рэгіёне ўжо арганізаваны дылерскія і сэрвісныя цэнтры «Гомсельмаша», «Амкадора», МТЗ і іншых буйных беларускіх вытворцаў, паспяхова функцыянуюць фірменныя гандлёвыя дамы вядомых гандлёвых марак.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што Беларусь гатова пашырыць супрацоўніцтва з гэтым расійскім рэгіёнам, напрыклад, удзельнічаць у мадэрнізацыі аграпрамысловага комплексу Тамбоўскай вобласці. «Адна з ключавых тэм нашай сёняшняй сустрэчы — супрацоўніцтва ў аграпрамысловым комплексе. Агульны інтарэс выклікаюць абмен перадавымі тэхналогіямі, развіццё ўзаемадзеяння паміж вучонымі і аграрыямі», — сказаў беларускі лідар.

Прэзідэнт падкрэсліў, што ў Беларусі ёсць фундаментальная даследчая база, і прапанаваў вучоным сумесна працаваць у галіне селекцыі, генетыкі, аховы раслін, стварэння высокапрадукцыйных сартоў сельгаскультуры, парод жывёл, а таксама рэсурсаабаротных тэхналогій. «Мы гатовы прыняць удзел у мадэрнізацыі вашых жывёлагадоўчых комплексаў і, калі трэба, будаўніцтва аграгарадоў, гатовы забяспечыць самай перадавой сельгасгаспадарчай тэхнікай», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

МАКСІМАЛЬНЫ КАМФОРТ ДЛЯ ЖЫХАРОЎ СТАЛІЦЫ

Аляксандр Лукашэнка даручыў дапрацаваць інвестпраект па будаўніцтве шматфункцыянальнага комплексу на плошчах аб'яднання «Гарызонт» у Мінску, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

Аб адпаведных планах кіраўніку дзяржавы дакладвалі першы віцэ-прэм'ер Уладзімір Сямашка, старшыня Камітэта дзяржаўна-аграпрамысловага комплексу Аляксандр Якабсон, старшыня Мінгарвыканкама Мікалай Ладуцка, памочнік Прэзідэнта Кірыл Рудні і гендырэктар ААТ «Кіруючая кампанія холдынга «Гарызонт» Юрый Прадко. Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што гэтая тэрыторыя з'яўляецца вельмі выгадным месцам і смачным кавалкам для любога інвестара. «Што мы там будзем будаваць, што цяпер там знаходзіцца і адбываецца з гэтымі збудаваннямі і на якіх умовах мы будзем прыцягваць інвестара?» — задаў пытанне Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што як краіна ў цэлым, так і беларуская сталіца ў прыватнасці, перш за ўсё яе жыхары, павінны атрымаць карысць ад рэалізацыі гэтага інвестпраекта. Паводле яго слоў, калі размова ідзе толькі пра будаўніцтва яшчэ адной гасцініцы або дадатковых офісных памяшканняў, то асаблівай неабходнасці ў такім праекце няма.

Як паведаміў журналістам па выніках даклада Мікалай Ладуцка, канцэпцыя комплексу будзе дапрацавана. Планаўецца, што па сваім набору функцый ён будзе ў максімальнай ступені адпавядаць запатрабаванням жыхароў Мінска. Тут планаўецца размясціць жылыя памяшканні, аказваць розныя паслугі: гандлю, аздараўлення, харчавання, бытавога абслугоўвання. Адпаведна, у сталіцы з'явіцца новыя рабочыя месцы, спатрабіцца будаўніцтва аўтастанянак, у тым ліку падземных.

Побач з пляцоўкай аб'яднання «Гарызонт», размешчанай у межах вуліц Чырвоная, Машэрава, Куйбышава і Кісялёва, знаходзіцца яшчэ адна вялікая інвестпляцоўка, дзе размешчана тралейбуснае дэпо, якое не выкарыстоўваецца. «Гэтую тэрыторыю мы разглядаем у комплексе з асваеннем пляцоўкі «Гарызонт». Гэта будзе адзіны інвестпраект», — сказаў старшыня Мінгарвыканкама.

Ён таксама паведаміў, што кіраўнік дзяржавы паставіў задачу рэалізаваць адпаведны праект пры актыўным удзеле Мінгарвыканкама з прыцягненнем аднаго або некалькіх беларускіх банкаў. «Увесь разліковы прыбытак будзе накіраваны на развіццё горада і яго прамысловага патэнцыялу», — падкрэсліў Мікалай Ладуцка.

Старшыня Мінгарвыканкама адзначыў, што скарачэнне вытворчых плошчаў унутры сталіцы з'яўляецца аб'ектыўным працэсам. Гэтакім садзейнічае вынас пэўных прадпрыемстваў і вытворчасці за межы горада і ўкараненне новага тэхналагічнага абсталявання, што вядзе да зніжэння патрабы ў рабочай сіле і вызвалення вытворчых плошчаў. «Гэта сусветны аб'ектыўны працэс», — лічыць Мікалай Ладуцка.

■ Векапомнае

«ХТО ПАД СМАРГОННЮ НЕ БЫВАЎ...»

Фотаздымкі Юлія ПРАСЕЦКА

3 гэтай нагоды ў Смаргонскім гісторыка-краязнаўчым музеі адкрылася выстава «Беларусь у гады Першай сусветнай вайны», створаная па ініцыятыве Падстаўніцтва духавенства, вайскоўцы. А затым гістарычныя клубы з Беларусі, Расіі і Украіны паказалі рэканструкцыю процістаяння арміяў у Смаргоншчыне падчас Першай сусветнай вайны.

Менавіта гэты рэгіён стаў месцам найбольш бязлітасных баявых дзеянняў на руска-германскім фронце. Сярод салдатаў расійскай арміі нават складалася прымаўка «Хто пад Смаргонню не быў, той вайны не бачыў». Толькі ў першы дзень прымянення самай жорсткай — хімічнай — зброі загінула каля 3,5 тысячы расійскіх вайскоўцаў. Увогуле ж падчас 810-дзённага процістаяння спыніліся жыццё дзясяткаў тысяч удзельнікаў канфлікту з абодвух бакоў і мясцовых жыхароў. «Мёртвы горад» — так называў у сакавіку 1916 года рэпартаж пра руны Смаргоні аўтар часопіса «Огонёк». І сапраўды, фактычна горад перастаў існаваць: з 16 тысяч жыхароў пасля заключэння Рыжскага мірнага дагавора там налічвалася ўсяго каля 150 чалавек...

У гісторыі Смаргоншчыны засталася шмат славетных імёнаў. Тут ваявалі будучыя маршалы Савецкага Саюза Радзівон Маліноўскі і Барыс Шапашнікаў, пісьменнікі Міхаіл Зощанка і Валянцін Катаеў, дачка Льва Талстога Аляксандра, будучы белагвардзейскі генералы Міхаіл Драздоўскі і Аляксандр Куцэпаў... А колькі салдат Першай сусветнай толькі асобнымі «штрыхамі» засталася ў памяці некаторых людзей! Гляджу, напрыклад, на фотаздымак трох вайскоўцаў расійскай арміі, зроблены ў 1918 годзе. Адзін з іх — ураджэнец вёскі Котра Гродзенскага раёна Тамаш Буцвілоўскі, хросны майго бацькі. Ён быў атручаны пад Смаргонню падчас газавай атакі праціўніка. Выжыў, але ўсё жыццё пакутаваў, усяго каля 20 гадоў яму было потым даравана лёсам.

У сярэдзі чачверу ў некаторых раёнах пройдуць кароткачасовыя дажджы, прагнымць навалніцы. Тэмпература паветра ўначы складзе плюс 14–20 градусаў, днём — ад 25 да 32.

Атмасферны фронт з Заходняй Еўропы акажа ўплыву на надвор'е ў Беларусі ў пятніцу. У сувязі з гэтым днём на большай частцы тэрыторыі краіны чакаюцца кароткачасовыя дажджы і навалніцы, дзе-нідзе магчымы град. Вечер будзе няўстойлівы і слабы, пры навалніцах месцамі прагназуецца шквалістае ўзмацненне да 15–20 метраў у секунду. Тэмпература паветра ўначы складзе плюс 14–19 градусаў, днём будзе ад 25 да 32 цяпла.

У час адкрыцця новай выставы ў мясцовым музеі.

ПАКЛАДЗЕНЫ ПАЧАТАК МЕМАРЫЯЛЬНАМУ КОМПЛЕКСУ, ПРЫСВЕЧАНАМУ ПАМЯЦІ АБАРОНЦАЎ АЙЧЫНЫ І АХВЯР ПЕРШАЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Часлаў ШУЛЬГА, намеснік міністра спорту і турызму

«На сёняшні дзень гэсцей на тэрыторыі Беларусі сатовы прымаць 17 кемпінгаў. Гэтага мала, таму ў 2015 годзе ў розных рэгіёнах краіны будзе пабудавана яшчэ больш за 30 падобных сродкаў размяшчэння. У першую чаргу — каля рэк і азёр, транзітных калідораў, гарадоў, традыцыйна папулярных у турыстаў. Напрыклад, побач з цэнтрам прыцягнення тысяч гэсцей — Мірам і Нясвіжам. Але нават пасля такога скачка ў развіцці інфраструктуры да Еўропы нам усё роўна будзе далёка: там сёння каля 26000 кемпінгаў з задавым абаротам 450 мільёнаў еўра. Кемпінгі маркуецца будаваць не толькі дзеля беларускіх караванераў, але і для размяшчэння турыстаў з іншых дзяржаў. Паралельна планаўецца падцягнуць заканадаўчую базу».

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 05.08.2014 г.

Долар ЗША	10330,00 ▲
Еўра	13860,00 ▲
Рас. руб.	289,50 ▲
Укр. грыўня	832,06 ▼

Гарачыня крыху аслабне

«На гэтым тыдні надвор'е на тэрыторыі рэспублікі будзе вызначаць поле павышанага атмасфернага ціску, сфарміраванае ў вельмі цёплым паветры», — адзначыў у Рэспубліканскім Гідраметэацэнтры. Установацца паўночна-ўсходні, усходні вецер, і ў Беларусь пачне наступаць больш свежая паветраная маса.

5 жніўня будзе пераважна без ападкаў, толькі месцамі на Брэсцкай, Гродзенскай, Магілёўскай абласцях магчымы кароткачасовыя дажджы з навалніцамі. Уначы плюс 14–20 градусаў, днём прагназуецца ад плюс 27 па паўночным усходзе да 34 градусаў па паўднёвым захадзе краіны.

У сярэдзі чачверу ў некаторых раёнах пройдуць кароткачасовыя дажджы, прагнымць навалніцы. Тэмпература паветра ўначы складзе плюс 14–20 градусаў, днём — ад 25 да 32.

Атмасферны фронт з Заходняй Еўропы акажа ўплыву на надвор'е ў Беларусі ў пятніцу. У сувязі з гэтым днём на большай частцы тэрыторыі краіны чакаюцца кароткачасовыя дажджы і навалніцы, дзе-нідзе магчымы град. Вечер будзе няўстойлівы і слабы, пры навалніцах месцамі прагназуецца шквалістае ўзмацненне да 15–20 метраў у секунду. Тэмпература паветра ўначы складзе плюс 14–19 градусаў, днём будзе ад 25 да 32 цяпла.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

У Лондане самалёт змясціў у каранцін

У аэрапорце Гатвік самалёт, які рухаўся рэйсам са Сьера-Леонэ ў Лондан, змясціў у каранцін з-за падазрэння на смаротна-небяспечны вірус Эбола, паведамляе The Daily Mirror. Рашэнне аб каранціне было прынята пасля таго, як 72-гадовая пасажырка гэтага рэйса страпіла прытомнасць пры высадцы, а пасля памерла ў бальніцы. Мясцовыя ўлады прынялі меры засцярогі, каб пераканацца, што вірус Эбола не пракараўся на тэрыторыю Вялікабрытаніі. Спецыялісты спрабавалі вызначыць усіх, хто кантактаваў з жанчынай, у якой падазравалі небяспечнае захворванне.

Ва Украіну не пусцяць расійскіх дзеляў культуры

У Кіеве рыхтуецца спіс «неўязных» на тэрыторыю Украіны расійскіх дзеляў культуры, якія падтрымалі далучэнне Крыма да Расіі, паведаміў саветнік кіраўніка МУС Украіны Антон Герашчанка. «Мы сёння са свайго боку рыхтуем спіс на забарону ўезду ва Украіну каля 500 расійскіх дзеляў, якія ўхвалялі анексію Крыма і падзел Украіны», — гаворыцца ў паведамленні на старонцы Герашчанкі ў Facebook. Аб падрыхтоўцы спіса Герашчанка заявіў у сувязі са спробамі еўрамайданаўцаў сарваць канцэрт украінскай спявачкі Ані Лорак. Дарэда кіраўніка МУС адзначыў, што не ўхваляе дзеляні Ані Лорак «і іншых дзеляў эстрады, культуры і мастацтва» ў дачыненні да Расіі. У ноч на панядзелак еўрамайданаўцы, прадстаўнікі «Свабоды» і арганізацыі «Правы сектар» спрабавалі сарваць канцэрт Ані Лорак у начным клубе ў Адэсе.

Бягом ад інфаркту і не толькі

Сусветная арганізацыя аховы здароўя рэкамендуе 75 хвілін на тыдзень прысвячаць інтэнсіўным заняткам спортам, напрыклад, бегу. Аднак да нядаўняга часу заставалася незразумелым, ці будзе карысць для здароўя, калі надаваць спорту менш часу. Навукоўцы з Універсітэта Аёвы высветлілі: карысць будзе. Усяго сем хвілін бегу на 55% зніжаюць рызыку інфаркту і інсульту, паведамляе The Times of India. 5–10 хвілін бегу прыносяць такі ж вынік, як 15–20 хвілін фізічных практыкаванняў сярэдняй інтэнсіўнасці. Вынікі даследавання паказваюць: нават калі займацца спортам зусім не доўга, можна значна ўмацаваць сваё здароўе. Рызыка смерці з любых прычын у бегуноў была на 30% ніжэйшая. Акрамя таго, яны на 45% радзей паміралі ад сардэчна-сасудзістых захворванняў і інсульту. У людзей, што бегалі на працягу шасці гадоў і больш, рызыка смерці аказалася ніжэйшай на 29%. Рызыка смерці ад сардэчна-сасудзістых захворванняў і інсульту ў іх была паніжана на 50%.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Еўропа падлічвае страты ад закрыцця расійскага рынку

Страты еўрапейскіх фермераў ад закрыцця расійскага рынку прадуктаў харчавання перавысяць 1 млрд еўра, падлічыла агенства РЕК. Ініцыятарам прыпынення імпарту з Украіны ці з краін Еўрасаюза выступае Рассельгаснагляд пасля выяўлення ў партыях імпартных тавараў розных каранцінных аб'ектаў або парушэння імпартцэбрамі правілаў сертыфікацыі. Фармальна забароны ніяк не звязаны з вострымі палітычнымі ўзаемаадносінамі Расіі з іншымі дзяржавамі. Па звестках галіновага партала FruitNews, на еўрапейскую агародніну прыпадае 14% усяго расійскага рынку, на садавіну з краін ЕС — 20%. Па астатніх прадуктовых катэгорыях, дзе Расія ўстанавіла забароны на імпартныя пастаўкі, доля вытворцаў з Украіны і краін Еўрасаюза нязначная. Першае ў гэтым годзе значнае раэнанне ўмацаваць нагляднага ведамства ўдарыла па еўрапейскіх вытворцаў свініны. Іх страты за пяць месяцаў з дня ўвядзення забароны склалі 580 млн еўра.

КОРАТКА

У нядзелю, 3 жніўня, паветра ў беларускай сталіцы прагрэлася да плюс 35,6 градуса. Гэта вышэй, чым за ўвесь перыяд метэааналізавання, які пачаўся яшчэ ў 1881 годзе. Самым гарачым месцам у рэспубліцы стала ў нядзелю Мар'іна Горка, дзе адзначалася плюс 36,5 градуса.

Прадпрыемствы паліграфічнай галіны патрабуюць мадэрнізацыі. Паводле слоў міністра інфармацыі Ліліі Ананіч, у цэлым знос абсталявання на прадпрыемствах галіны дасягае 50 працэнтаў, а на асобных ён вышэйшы за 70 працэнтаў. Цяпер Міністэрства інфармацыі распрацоўвае праграму развіцця паліграфічнай галіны, якая вызначыць асноўныя напрамкі яе мадэрнізацыі.

Сярэднеўзважаны кошт 1 кв.м у кватэрах тыпавых спажывецкіх якасцяў жылых дамоў усіх канструктыўных схем, уведзеных у другім квартале 2014 года, склаў у цэлым па Беларусі Вр6 598,8 тыс., з улікам адзелачных работ — Вр7 418,7 тыс.

■ Дарога да храма

ВЯРТАННЕ БРАТОЎ У ПЕРАЛОМ

КАРЭСПАНДЭНТЫ «ЗВЯЗДЫ» ПРАВЯЛІ АДЗІН ДЗЕНЬ СЯРОД МАНАХАЎ-КАПУЦЫНАЎ

Фота: Надзея БУЖАК.

Напярэдадні запланаванай вандроўкі ў вёску з адметнай назвай Пералом, якая знаходзіцца на самай мяжы Беларусі і Літвы, знайшоў у інтэрнэце даволі цікавы здымак. На ганку драўлянай пабудовы, склаўшы рукі, сядзяць манахі. Яны спакойна пазіруюць у аб'екты фотаматаста і, безумоўна, не ведаюць, што ўвойдуць у гісторыю беларускага касцёла, бо сталі першымі капіцынамі на абшарах сучаснай Беларусі... Міне час, і ў цяжкіх паставаўных 1950-я яны будуць высланыя гэта намоленнае месца назаўсёды пакінуць. Ад іх у памяці старажылаў назаўсёды засталіся ўспаміны і імёны. І толькі адзін з іх, брат Крыспін, здолеў пражыць тут да 1984 года.

ISSN 1990 - 763X 14145> 917719901763008

СТАР 7

АБМЕРКАВАНЫ ГАНДЛЁВЫЯ АДНОСІНЫ І ПАСТАЎКІ НАФТАПРАДУКТАЎ

4 жніўня адбылася тэлефонная размова Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі з Прэзідэнтам Украіны Пятром Парашэнкам. Аб гэтым БЕЛТА паведамілі ў прэс-службе беларускага лідара.

Кіраўнікі дзяржаў абмеркавалі гандлёвыя адносіны паміж краінамі, іншыя актуальныя пытанні двухбаковага супрацоўніцтва, а таксама ўзаемадзеянне ў рамках Мытнага саюза.

Асабліваю ўвагу прэзідэнты ўдзялілі тэме паставак нафтапрадуктаў з Беларусі на Украіну. Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што Беларусь разумее вострымі гэтымі пытаннямі з улікам уборачнай кампаніі і таму, нягледзячы на ўнутраныя патрэбнасці, акажа садзейнічанне Украіне ў забеспячэнні яе эканомікі нафтапрадуктамі.

ІНВЕСТЫЦЫЙНАЯ ПРЫВАБНАСЦЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Беларусь гатова супрацоўнічаць з Тамбоўскай вобласцю ў пытанні паставак аўтобусаў і тралейбусаў, прадастаўленні будаўнічых паслуг, забеспячэнні патрэбнасцяў рэгіёна ў грузавай, кар’ернай, дарожна-будаўнічай, спецыяльнай і камунальнай тэхніцы, ліфтавым абсталяванні.

«У апошнія гады наша рэспубліка вядзе актыўную работу па павышэнні інвестыцыйнай прывабнасці, па стварэнні інвацыійных прадуктаў, арыентаваных на экспарт. І ў гэтым напрамку мы таксама гатовы ўмацаваць супрацоўніцтва з вамі. Нам ёсць што прапанаваць у сферы адукацыі, медыцыны, культуры, спорту, турызму», — заявіў кіраўнік дзяржавы.

Напярэдадні першага пасяджэння рабочей групы па супрацоўніцтве Беларусі і Тамбоўскай вобласці Аляксандр Лукашэнка прапанаваў абмеркаваць і па магчымасці вырашыць праблемныя пытанні, якія перашкаджаюць больш актыўнаму развіццю двухбаковага ўзаемадзеяння. «Вы павінны быць упэўнены, што калі нашы дамоўленасці адбудуцца, мы будзем надзейным партнёрам, як і для іншых рэгіёнаў Расіі. Мы абавязкова будзем выконваць нашы дамоўленасці», — дадаў Прэзідэнт.

У сваю чаргу Алег Бецін паведаміў, што Тамбоўская вобласць прапануе Беларусі стварыць сумеснае прадпрыемства ў хімічнай прамысловасці. «У нас ёсць хімічнае прадпрыемства ААТ «Пігмент», якое пастаўляе ў Беларусь больш як 10 тыс. тон хімікатаў у год для прадпрыемстваў, і можна было б стварыць сумесную вытворчасць», — прапанаваў кіраўнік Адміністрацыі Тамбоўскай вобласці. Алег Бецін адзначыў, што некаторыя прадукты вырабляюцца толькі для Беларусі. «Мы гатовы гэтыя плошчы, цэхі прадаставіць пад сумеснае прадпрыемства, каб не праводзіць таргі, каб загарда была відаць перспектыва. Колькі трэба пад патрэбнасць, столькі і будзем рабіць», — сказаў ён.

Тамбоўская вобласць таксама зацікаўлена ў супрацоўніцтве з Беларуссю і па іншых напрамках. У прыватнасці, Алег Бецін прапанаваў прапачаваць пытанне аб стварэнні сумеснага прадпрыемства па вытворчасці будаўнічых краўняў. Яшчэ адна магчымасць, паводле яго слоў, для развіцця ўзаемавыгаднай кааперацыі — вытворчасць абутку. «У нас ёсць прадпрыемства, якое робіць спецабутак для ваенных і іншых структур, а канструктыўныя элементы вырабляюцца ў Беларусі», — адзначыў кіраўнік Адміністрацыі Тамбоўскай вобласці.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што Беларусь вельмі цэнзіць супрацоўніцтва з Тамбоўскай вобласцю. «І нам вельмі важна з тэрыторыяў вобласці працаваць з іншымі расійскімі рэгіёнамі, што, напэўна, і адбываецца, асабліва пры наяўнасці ўжо існуючых дылерскіх цэнтраў», — падкрэсліў Прэзідэнт.

■ Прыёмная кампанія — 2014

ВЫБРАЦЬ ПРАФЕСІЮ НА ЎСЁ ЖЫЦЦЁ ЯШЧЭ НЕ ПОЗНА...

2 жніўня прыёмная кампанія ў беларускіх ВНУ афіцыйна завяршылася: апошнімі былі агучаны прозвішчы абітурьентаў, залічаных на платную форму атрымання вышэйшай адукацыі. У тых, каму з наступленнем не папанцавала, яшчэ ёсць магчымасць паступіць у сярэднія спецыяльныя навуальныя ўстановы.

Прыём дакументаў у абітурьентаў, якія паступаюць на бюджэтныя месцы ў ССНУ на аснове агульнай сярэдняй і прафесійна-тэхнічнай адукацыі, заканчваецца 6 жніўня. Прычым гэта тычыцца ўсіх формаў навучання: дзённай, вясчэрняй і заочнай. Нагадаем, што абітурьенты, якія паступаюць у ССНУ на аснове агульнай сярэдняй адукацыі, могуць падаць у прыёмную камісію сертыфікаты ЦТ з любой сумай балаў, акрамя нуля. **На платную форму навучання дакументы будуць прымацца ў ССНУ да 14 жніўня.**

Таксама працягваецца прыёмная кампанія і ў установы, якія рэалізуюць праграмы прафесійна-тэхнічнай адукацыі. **Абітурьентаў**

тут чакаюць на 20 жніўня ўключна. Але пры неабходнасці прыём дакументаў можа быць падоўжаны да поўнага ўкамплектавання груп — да 15 верасня.

У новым навучальным годзе ў ССНУ распачнецца навучанне на новых спецыяльнасцях. Напрыклад, у Мінскім архітэктурна-будаўнічым каледжы адкрываецца спецыяльнасць «Абслугоўванне і эксплуатацыя жылых дамоў». У Мінскім дзяржаўным вышэйшым радыётэхнічным каледжы — спецыяльнасць «Мікра- і наналектронныя тэхналогіі і сістэмы». У Мінскім політэхнічным каледжы — «Электроніка механічных транспартных сродкаў». У Магілёўскім тэхналагічным каледжы пачнуць рыхтаваць мехатронікаў 5 разраду, якія будуць спецыялізавацца на вытворчасці халадзільнага абсталявання.

А ў Мінскім дзяржаўным каледжы сферы абслугоўвання адкрываецца падрыхтоўка па спецыяльнасці «Дашкольная адукацыя» з прываенным кваліфікацыі «Выхавальнік дашкольнай адукацыі». На навучанне за кошт сродкаў бюджэту будуць набраны 2 групы навучэнцаў: 25 чалавек на аснове

базавай адукацыі і 25 чалавек — на аснове агульнай сярэдняй адукацыі.

Пры асваенні спецыяльнасці «Дашкольная адукацыя» на аснове агульнай базавай адукацыі прадугледжана спецыялізацыя «Сацыяльна-педагагічная дзейнасць», якая мае на ўвазе паглыбленае вывучэнне навучэнцамі сацыяльнай педагогікі і псіхалогіі, валеалогіі, асноў сямейнай падрыхтоўкі і прававой абароны апекі і палячальства ў Рэспубліцы Беларусь.

А пры атрыманні спецыяльнасці «Дашкольная адукацыя» на аснове агульнай сярэдняй адукацыі прадугледжана спецыялізацыя «Замежная мова», якая ўключае практыку вуснай і пісьмовай замежнай мовы, вывучэнне краізназнаўства і метадыкі навучання дзяцей замежнай мове. Тэрмін атрымання адукацыі на аснове агульнай сярэдняй адукацыі складае 2 гады 10 месяцаў. Залічэнне адбываецца на выніках цэнтралізаванага тэсціравання па беларускай (рускай) мове і біялогіі. Сёлета падрыхтоўка выхавальнікаў будзе весціся толькі на дзённай форме атрымання адукацыі, але ў перспектыве ў каледжы збіраюцца ар-

ганізаваць і навучанне ў заочнай форме.

На ўзроўні прафесійна-тэхнічнай адукацыі таксама плануецца пашырыць спектр новых кваліфікацый. Напрыклад, Мінскі прафесійна-тэхнічны каледж лёгкай прамысловасці і бытавога абслугоўвання насельніцтва распачне навучанне па кваліфікацыі «Майстар па педыкюры». У Мінскім прафесійна-тэхнічным каледжы дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва пачнуць рыхтаваць цесляр-бетоншчыкаў і дарожных рабочых, а ў Мінскім прафесійным ліцэі № 14 — машыністаў экскаватара.

3 1 верасня Мінскі дзяржаўны прафесійны ліцэй № 8 будзе перайменаваны ў Мінскі дзяржаўны механіка-тэхналагічны прафесійна-тэхнічны каледж. У гэтай навуальнай установе адкрываецца падрыхтоўка рабочых з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй па спецыяльнасці «Мехатроніка» (спецыялізацыя — «халадзільнае абсталяванне»), з прываенным выпускнікам пасля здачы іспытаў 5 разраду.

Надзея НІКАЛАЕВА

■ Новая гарызонты

Я Ў КІРАЎНІКІ ПАЙДУ. НЯХАЙ МЯНЕ НАВУЧАЦЬ...

Як сведчыць досвед апошніх прыёмных кампаній у Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, колькасць ахвотных атрымаць другую вышэйшую кіраўніцкую адукацыю ў нашай краіне застаецца стабільна высокай.

Так, у 2009 годзе на 240 месцаў па дзёох спецыяльнасцях «Дзяржаўнае кіраванне і права» і «Дзяржаўнае кіраванне і эканоміка» было пададзена 722 заявы. У 2010 годзе атрымліваць у акадэміі другую і наступную вышэйшую адукацыю пажадалі 748 чалавек. У 2011 годзе было пададзена 809 заяў на 500 месцаў, у 2012 годзе — 869 заяў на 560 месцаў і ў 2013 годзе — 1220 заяў на 720 месцаў.

Па звестках прэс-службы Акадэміі кіравання, сёлета свае да-

кументы для атрымання другой і наступнай вышэйшай адукацыі падалі 1 614 чалавек. План набору складаў 390 месцаў па спецыяльнасці «Дзяржаўнае кіраванне і права» і 380 месцаў па спецыяльнасці «Дзяржаўнае кіраванне і эканоміка».

Даследаванні, праведзеныя ў Акадэміі кіравання, дазволілі высветліць, што на імкненне дарослых людзей працягнуць навучанне ўплывае шэраг фактараў. Такіх, напрыклад, як жаданне прасунуцца па кар’ернай лесвіцы, перспектыва атрымліваць высокую заробную плату, цяга да новых ведаў, набыццё кар’ернай сувязі, расчараванне ў атрыманні раней спецыяльнасці, рашэнне канкрэтных праблем бізнесу. Да атрымання новай вышэйшай адукацыі імкнуча тых, хто вырашыў кардынальна змяніць

сферу сваёй дзейнасці, магчыма, нават прафесію, і яму патрабуюцца новыя ўменні і навыкі. Да таго ж спецыялістам, якія атрымалі дзве вышэйшыя адукацыі, намнога прасцей канкураваць з астатнімі прэзідэнтамі на высокааплачаныя пасады і прэстыжныя вакансіі. Як сведчыць праведзенае сярэд вышэйшай адукацыі, са сцярдэжнем «Калі б прыйшлося нанова прымаць рашэнне аб атрыманні другой вышэйшай адукацыі, то я зноў прыняў бы становаччае рашэнне» пагадзіліся 91% апытаных. І гэта нягледзячы на цяжкасці, якія суправаджаюць атрыманне другой вышэйшай адукацыі: неабходнасць спалучаць работу і вучобу, дэфіцыт часу для сям’і і зносінаў з сябрамі і гэтак далей.

Надзея НІКАЛАЕВА

■ Факт

СУЧАСНА І БЛІЗКА АД ДОМУ

У Лідзе адбыліся ўрачысты ўваходзіны ў дзіцячы садок на вуліцы Гастэлы, разлічанага на 230 месцаў.

Гэты аб’ект вельмі жаданы для жыхароў самага маладога ў горадзе мікрараёна. Ды і праект сучасны. У трохпавярховым будынку ёсць усе неабходныя памяшканні, у тым ліку для ўмацавання здароўя і фізічнага развіцця — фізкультурная і гімнастычная залы, басейн, кабінет фізіятэрапіі. Дзіцячы сад пабудаваны на сродкі абласной інвестыцыйнай праграмы (41 мільярд рублёў), а яшчэ каля 3 мільярдаў рублёў затрачана на набыццё абсталявання з раённага бюджэту.

Барыс ПРАКОПЧЫК

АДЧУЛІ СМАК

Намалочана ўжо амаль 7 мільянаў тон збожжа. Аграры стараюцца паспець сабраць ураджай у тэрмін. Некаторыя настолькі адчулі смак, што сталі рэкардсменамі.

Напрыклад, па звестках на 1 жніўня, больш за ўсіх намалачы збожжа экіпаж камбайна з Гомельскай вобласці. Васіль Коваль і Віталь Ільёў з агракамбіната «Холмеч» Рэчыцкага раёна сабралі 4122 тон. А вельмі лепшым у перавозцы збожжа стаў Павел Барзвіч з СВК Імя Дзесьнішчыкова Гродзенскага раёна. Ён перавёз ажыч 3643 тон.

Засталася яшчэ чвэрць засеянай плошчы, таму рэкорды могуць быць большымі.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

■ Рэха падзеі

ВІЦЕБСКАЙ «КРЫЛАТАЙ ПЯХОЦЕ» ПАКАРЫЦА І... ПАЎНОЧНЫ ПОЛЮС

Для Віцебска Дзень дэсантнікаў і сіл спецыяльных аперацый Узброеных Сіл — асабліва па многіх прычынах. Менавіта віцебскія дэсантнікі першымі ўвайшлі ў Афганістан і апошнімі пакінулі гэтую краіну, выконвалі інтэрнацыянальныя абавязкі ў многіх іншых «гарачых кропках» планеты. 16 салдатаў і афіцэраў сталі Героямі Савецкага Саюза.

Па добрай традыцыі 2 жніўня ўсе ахвотныя змаглі наведаць месца дыслакацыі насамрэч універсальных воінаў XXI стагоддзя.

Нягледзячы на анамальную спякоту, тысячы гараджан і гасцей горада прыйшлі ў гоцы да тых, хто служыць у 103-й гвардзейскай асобнай мабільнай брыгадзе. Яны працягваюць слаўную традыцыю дэсантнікаў. Асабліва цікава ў гэты дзень было хлопчыкам. Калі яшчэ не проста ўвабляць тэхніку і зброю, але і пасядзіць унутры ваенных машын, і на спецыяльных трэнажорах адчуць сябе парашуцістам?

Паказальныя выступленні армейцаў, як заўсёды, выклікалі фурор. Як парашуцісты могуць вельмі дакладна прызямляцца і пры гэтым не ўпаць, і разведчыкі — разбіваць аб галаву плітку і бутэльку, а потым адначасова весці рукапашны бой і страляць? Але гэта не цуд, а вынік карпатлівых штодзённых трэніровак. Відовішчам стала і дэманстрацыя таго, як ліквідуецца тэрырыстычнае фарміраванне...

— Кіраўніком дзяржавы, Вярхоўным галоўнакамандуючым, надаецца дастаткова вялікая ўвага развіццю і аснашчэнню сіл спецыяльных аперацый. Літаральна на мінулым тыдні завяршаны выпрабаванні сродкаў абароны: новых шлема і бронекамізэлькі. У Віцебску падыходзіць да завяршэння выпрабаванне аўтамабіля «Волат», прызначанага для выканання спецыяльных задач, — расказаў Алег БЕЛАКОНЕ, начальнік Генеральнага штаба Узброеных Сіл — першы намеснік міністра абароны Беларусі.

Як дадаў Вадзім ДЗЕНІСЕНКА, камандуючы сіламі спецыяльных аперацый Узброеных Сіл, калі гаварыць пра ўмовы службы, у 103-й гвардзейскай асобнай мабільнай брыгадзе яны — самыя лепшыя. А тыя, хто туд служыць, — гонар, эліта арміі Беларусі.

Сенсацыйна можна лічыць навіну пра тое, што ў наступным годзе гвардзейцы ўпершыню ў гісторыі беларускай арміі разам з расійскімі братамі па зброі будуць дэсантаваць Паўночны полюс. І няма сумненняў, што полюс ім пакарыцца!

Аляксандр ПУКШАНСКІ

«ХТО ПАД СМАРГОННЮ НЕ БЫВАЎ...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Вельмі сімвалічна, што менавіта смаргонцы былі ініцыятарамі стварэння мемарыяльнага комплексу ў памяць аб героях і ахвярах вайны, якая доўгі час была для нас быццам чужой, забытай. Ініцыятыву райвыканкама падтрымалі Гродзенскі аблвыканкам, Міністэрства культуры Беларусі. Адбыўся рэспубліканскі конкурс праектаў мемарыяльнага комплексу. З дзевяці работ пераможцам стаў праект аўтарскага калектыву ў складзе скульптараў Анатоля і Івана АРЦІМОВІЧАЎ, Уладзіміра ЦЕРАБУНА (дарэчы, ураджэнца гэтых мясцін, ганаровага грамадзяніна Смаргонскага раёна) і архітэктара Аляксандра БАЖЫДАЯ. Сваё «плячо» гэтаму праекту падставілі Саюзнаны дзяржава, рэспубліканскія, абласныя і раённыя ўлады, работнікі Смаргонскага будаўніча-монтажнага трэста № 41 і мясцовыя жыхары, якія самааддана працавалі на работах па будаўніцтве мемарыяла і добраўпарадкаванні яго тэрыторыі.

Мінчанка Ала ГРЫНКЕВІЧ з мінскага гістарычнага клуба «Эпоха» атрымала памятны знак удзельніцы рэканструкцыі баёў.

Узаемныя атакі і, нарэшце, братанне — фрагменты гістарычнай рэканструкцыі на полі побач з мемарыялам.

— Упэўнены, што гэты комплекс стане месцам шанавання воінскай долбесці і славы удзельнікаў Першай сусветнай вайны, прырэння і згоды на еўрапейскім кантыненте, заклікам да кансалідацыі сумесных магнаганяў, накіраваных на захаванне міру і стабільнасці. Наш свяшчэнны абавязак — рабіць усё, што ад нас залежыць, каб не

дапусціць новых воінаў, — сказаў на мітынг-рэкрывіе каля скульптурных кампазіцый мемарыяла намеснік прэм’ер-міністра Беларусі Анатоля ТОЗІК, які ўзначальвае арганізацыйны камітэт па падрыхтоўцы і правядзенні мерапрыемстваў, прымеркаваных да 100-годдзя з пачатку Першай сусветнай вайны.

Пры гэтым важна прадоўжыць пошукавую работу, добраўпарадкаванне месцаў пахавання ваіскоўцаў. Адзін з крокаў у гэтым кірунку — кніга «Апошні прытулак салдата», якая нядаўна убачыла свет у Выдавецкім доме «Звязда».

— Гэта ўнікальнае выданне — вынік шматгадовай працы па пошуку і адрэдакцыі пахаванняў часоў Першай сусветнай вайны на тэрыторыі Беларусі. Упершыню за мінулае стагоддзе нашчадкаў салдат арміі былых імперый можна глянуць на гэтыя згубленыя ў часе і памяці, але вярнуцца з нябыту рускія, нямецкія і аўстра-венгерскія магілы, — адзначыў Анатоль Тозік.

У Смаргонскім раёне на гэты момант пашпартызаваны 34 воінскія пахаванні Першай сусветнай вайны. Але гэта яшчэ не ўсё, наперадзе далейшая пошукавая праца. У прыватнасці, ёсць звесткі аб знаходжанні рускіх могілак у вёсцы Карачоўчына, якія на пачатку 1960-х гадоў былі нават абазначаны. Але потым пра іх, на жаль, забыліся. Цяпер ад гэтага граху трэба пазбаўляцца: неабходна вызначыць межы могілак і правесці іх добраўпарадкаванне.

Акрамя таго, на Смаргоншчыне ёсць могілкі, якія па адных звестках лічацца ўжо неіснуючымі (падчас Другой сусветнай вайны там немцамі была праведзена эксгумацыя з вывазам астанкаў у Германію альбо перазахаваннем на іншых могілках), а па іншых — рэальнымі. Ёсць над чым папрацаваць і гісторыкам, і пошукоўцам. Унікальнасць мемарыяла ў Смаргоні ў тым, што ён узводзіцца на месцы рэальных падзей. — Мой сын на канікулах у складзе будаўнічай брыгады удзельнічаў у работах на мемарыяльным комплексе. Літаральна ўчора ён знайшоў там, у верхнім слоі зямлі, жменю гільзаў. Гэта яшчэ адно сведчанне таго, што мемарыял ствараецца менавіта там, дзе калісьці праходзілі кровапралітныя баі, — кажа намеснік старшыні Смаргонскага райвыканкама Генадзь БЫЧКО.

РАСІЙСКІ КОНСУЛ УШАНАВАЎ ВОІНАЎ ПЕРШАЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

У Слоніме ўпершыню пабываў Генеральны консул Расійскай Федэрацыі ў Брэсце Мікіта Маткоўскі.

Расійскага гасця сустрэлі намеснік старшыні Слонімскага райвыканкама Сяргей Юшкевіч і слонімска грамадскі і рэлігійны актывіст, імастаршыня аб’яднання мусульман Слонімска, былы намеснік муфты Беларусі Сулейман Байрашэўскі. Усе разам яны наведалі найстарэйшыя слонімска мусульманскія могілкі.

Там расійскі гасць дыпламат ускрыў вянком да мемарыяльнага знака загінулых воінаў падчас Першай сусветнай вайны, а таксама шчыра падзякаваў за сустрэчу і за тое, што слоніміцы ўжо 100 гадоў ушаноўваюць памяць загінулых воінаў-мусульманцаў з Расіі на беларускай зямлі.

Сяргей ЧЫГРЫН. Фота аўтара.

15 августа 2014 г. в 12.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Полесьежилстрой».

- Повестка дня:
- О совершении сделок общества.
  - О одинокорневой выплате.
- Местонахождение ОАО «Полесьежилстрой»: г. Брест, ул. Кижэтовата, 60. Место проведения собрания: г. Брест, ул. Кижэтовата, 60. Время регистрации в день проведения собрания: с 11.30 до 12.00. При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера — доверенность). С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 11.08.2014 г. (с 14.00 до 16.00) по месту нахождения общества.
- УНП 20050191 Совет директоров.

Внимание акционеров
ОАО «Белгорхимпром»!
 Внеочередное общее собрание акционеров состоится **15 августа 2014 г. в 11.00** по адресу: г. Минск, пр. Машерава, 17 в актовом зале.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

- О досрочном прекращении полномочий членов наблюдательного совета ОАО «Белгорхимпром».
- Об избрании членов наблюдательного совета ОАО «Белгорхимпром».

Предложения по кандидатурам в состав наблюдательного совета ОАО «Белгорхимпром» принимаются с 5 августа 2014 г. с 9.00 по 12 августа 2014 г. до 16.30 по месту нахождения Общества (г. Минск, ул. Киселева, 26а, каб. № 407) в установленном уставом ОАО «Белгорхимпром» порядке.

С материалами собрания акционеры могут ознакомиться по месту нахождения Общества (г. Минск, ул. Киселева, 26а, каб. №407) в рабочие дни в период с 11 по 14 августа 2014 г. с 13.00 до 15.30, а в день проведения собрания — по месту его проведения.

Акционерам, передавшим на основании доверенности свои полномочия на участие в общем собрании членам наблюдательного совета, участие в собрании не обязательно.

Регистрация акционеров (их представителей), имеющих право на участие в собрании, — в день проведения собрания с 9.00 до 10.00 по адресу: г. Минск, пр. Машерава, 17, в актовом зале (3 этаж).

При себе иметь следующие документы: акционеру — паспорт, представителю акционера — паспорт и доверенность.

УНП 60024712

Считать недействительным страховой сертификат, удостоверяющий заключение договора страхования «Зеленая карта» серии ВУ/12/№8764895 СООО «Белкоопстрах» филиал в г. Могилеве.

Утерянные страховые полисы СООО «Белкоопстрах» по добровольному страхованию от несчастных случаев и болезней на время поездки за границу формы ЗРН, ЗРП серии ЕМ №№№ 073269-073270, 073608-073610, 0739616-0739618, 0739620, 0739623-0739632 считать недействительными.

УНП 10070619

■ На спёку дня

Я ПА РАІ НЕ СУМУЮ...

І на пляжах Мінска можна добра адпачыць

Анамальная спёка, што сёлета пануе ў краіне, заставіла жыхароў сталіцы шукаць сабе сховішча ад сонца. Як і заўсёды, многія мінчане зрабілі выбар на карысць пляжаў, што знаходзяцца ў горадзе або непаладзкіх ад яго. Карэспандэнты «Звязды» наведлі некалькі сталічных пляжаў і ацанілі якасць вады і дадатковага сэрвісу.

Наглядзячы на тое, што большасць мінчан пры выбары месца адпачынку карыстаецца прынцыпам «што бліжэй да дому», кожны з пляжаў сталіцы мае свае перавагі і недахопы, якія трэба ўлічваць, збіраючыся купацца і загараць.

Пляж на беразе вадасховішча Дразды адрозніваецца ад астатніх найменшай колькасцю дадатковых паслуг і параўнальна невысокай развіццю інфраструктуры. Дразды, пазней зручэй алошым часам зрабілі гэтае месца больш прывабным

для адпачынку. Акрамя раздзявальняў, якія раней былі адзінай прыкметай цывілізацыі на беразе вадасховішча, цяпер тут ёсць імправізаваная кавярня, дзе можна набыць пітво і ежу. А вось вальнейшая пляжцоўка, якая раней карысталася попытам, цяпер пусте.

Зрэшты, гэта не пужае наведнікаў пляжа ў Драздах, у першую чаргу — жыхароў найбліжэйшых раёнаў Мінска: Вясянкі, Маскоўшчыны, а цяпер яшчэ і Лебядзінага. У дзень візіту тут было даволі шмат людзей, асабліва заўважна гэта было па аўтамобільнай паркоўцы, якая разлічана на невялікую колькасць месцаў. Праўда, зусім побач праходзіць веладарожка, чым з радасцю карыстаюцца ўладальнікі двухколавых транспартных сродкаў.

— Я прыходжу сюды шмат гадоў, з самага дзяцінства, — распавядае жыхарка Вясянкі Алена. — Раней — з бацькамі, а цяпер з сябрамі. Згаджуся, што на пляжы шмат чаго не хапае, але мяне гэта мала хвалюе. Бо ёсць галоўнае — вада. Можна, вярта бо б толькі паклапаціцца пра бераг, насыпаць пяску. Ён тут камяністы, і я чула пра выпадкі, калі людзі нават рэзалі ногі аб прыбярэжныя камяні.

Бераг у Драздах сапраўды мала падобны да пляжа ў звыклым разуменні — тут расце трава, замест пяску першыя крокі купаюцца чыстымі рэбамі па вострых камянях. Магчыма, масдовы пляж прыйдзецца даспадобы тым, хто не любіць вялікай глыбіні: бераг тут спусцісты, і нават за метраў дваццаць ад сушы вады даросла-

му чалавеку — па плечы. Нават у экстраным выпадку дапамога прыйдзе максімальна хутка — выратавальная станцыя знаходзіцца зусім блізка.

Таксама Дразды павінны спадабацца аматарам сумашчання адпачынку ў вадзе са смачнай вачэрай на вольным ваветры. Бо лесарук, які прымыкае да пляжа з усходу, можна ставіць у прыклад самому пляжу. Месцы для адпачынку тут абсталяваны выдатна: акуратныя альтанкі з вогнішчамі ці нават мангаламі, якімі можа карыстацца любы ахвотны.

У адрозненне ад Драздоў, пляж на Цынянскім вадасховішчы абсталяваны большай колькасцю самых розных «прыемнасцяў». Акрамя таго, Цынянка лічыцца адным з самых чыстых вадаёмаў сталіцы. Магчыма, менавіта таму карыстаецца попытам не толькі ў жыхароў Зялёнага Луга, але і ва ўсіх мінчан.

— Сёлета я ўпершыню на гэтым пляжы, — расказвае жыхарка Маскоўскага раёна сталіцы Аляся. — Мы разам з сябрамі на працягу трыдня адпачывалі на вадаёмах Мінска і Цынянскага раёна. Цяпер дайшлі і да Цынянкі. Што тут сапраўды не падабаецца — дык гэта адсутнасць прыбярэжжя. Мне казалі, што недзе непаладуку яны ёсць, але колькі я ні шукала, так іх і не знайшла. У астатнім усё добра.

Пляж на Цынянцы таксама пячаным назваць можна толькі з вялікай нацяжкай. Трава падступае да самай вады, а рэдкі пясок не падобны да пляжнага і ўвесь засыпаны недакуркамі.

Для маленькіх дзетак на беразе ўсталюваны так званы «жаб-

нік», таму за бяспеку маленькіх пляўцоў можна не перажываць. Ды і за сваю таксама — уздоўж берага размеркаваны выратавальныя лодкі.

Падсілкавацца і наталіць смагу можна або ў кавярні, што стаіць адрозна на беразе, або ў маленькіх кіёсках з марозівам і квасам. Ёсць тут і фантанчыкі з вадой для піцця, але наведнікі карыстаюцца імі як душам з-за адсутнасці апошняга. Для тых, каго спёка не адвярнула ад заняткаў спортам, ёсць некалькі вальнейшых пляжцоў і пракаты катамарану. Даехаць да Цынянскага вадасховішча таксама можна на веласпедзе — веладарожка тут падыходзіць да самай вады.

Найстарэйшы штучны вадаём Мінска — Камсамольскае возера — сапраўды можа лічыцца і найлепш абсталяваным для культурнага адпачынку. Нядаўня рэканструкцыя парку Перамогі яшчэ больш змяніла знешні выгляд возера і пазітыўна адбілася на якасці мясцовага пляжа.

— Мне падабаецца адпачываць тут, — дзеліцца ўражаннямі турэцкі госьц беларускай сталіцы Гёкхан, — гэта, безумоўна, не мора, але ёсць свае плюсы. Я ў прэснай вадзе ніколі не купаўся, і пакуль што мне падабаецца. Праўда, вада занадта цёмная, я не ўпэўнены, што яна чыстая. Што датычыцца сэрвісу, то мяне ўсё задавальняе. Для таго горада, як Мінск, мець такія пляжы вельмі добра.

Сапраўды, калі адштурхоўвацца ад інфраструктуры, то Камсамольскае возера ўпэўнена займае першае месца сярод

Фота: Сяргей Ніколаевіч

вадаёмаў Мінска. Тут ёсць усё неабходнае: раздзявальні, пітная вада, прыбярэжні, кавярні і — нарэшце — грамадскі душ.

Асобна можна вылучыць шматлікія горкі і пляжцоўкі для дзяцей. Камсамольскае возера быццам створана для таго, каб прыязджаць сюды сям'ёй. У некаторых месцах пляж сапраўды выглядае пляжам — бераг засыпаны дробным пясчочкам. Глыбіня вадаёма невялікая, параўнальная з Драздамі. Пытанні можа выклікаць толькі якасць вады, бо яна мае цёмны колер.

Галоўная выснова з нашага невялікага падарожжа па вадаёмах сталіцы — для добрага адпачынку неабавязкова ехаць на берагі Міжэмнага, Чорнага ці якога-небудзь іншага мора. У беларускай сталіцы ёсць дзе адпачыць, галоўнае — ведаць, чаго ты чакаеш ад гэтага адпачынку. Зразумела, пляжная інфраструктура ў Беларусі развіваецца павольна, бо такая спёка, як цяпер, для нашай краіны рэдкіца. Але пэўныя зручкі ёсць на ўсіх вадаёмах, і яшчэ некалькі гадоў таму сітуацыя з пляжамі была нашмат горшая. Зрэшты, цяпер у мінчан выбар вольны: тыя, хто не ўпэўнены ў якасці вады і прыбярэжнага сэрвісу, заўжды могуць схавацца ад спёкі ў новым аквапарку.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ

■ Пад градусам

НЕ ЗГАРЭЦЬ НА ПРАЦЫ

Што рабіць, калі становіцца вельмі гарача?

Не для ўсіх летняя пара асацыюецца з адпачынкам на пляжы і купаннем у прыемна-прахалоднай марской (ці хача б азёрнай або рачной) вадзе. Для многіх гарачы дзень дзясні пераўтвараецца ў сапраўдную пакуту, асабліва калі чалавек працуе ў гарачым цэху, або праводзіць цэлы дзень у офісе, не абсталяваным кандыцыянерам. Што рабіць, калі б'юцца тэмпературныя рэкорды, а марозіва, халодныя напіі і шматлікія рэкамендацыі выжывання ў спёку ўжо не ратуюць?

КАЛІ ДАПЯКАЕ Ў ОФІСЕ

Паводле Працоўнага кодэкса, наймальнік павінен забяспечваць на кожным працоўным месцы ўмовы работы, якія адпавядаюць патрабаванням па ахове працы, і прымаць меры, якія забяспечваюць захаванне жыцця, здароўя і працаздольнасці работнікаў у працэсе працоўнага дзейнасці.

Патрабаванні да тэмпературнага рэжыму ў працоўных памяшканнях зафіксаваны ў санітарных нормах і правілах «Патрабаванні да мікраклімату працоўных месцаў у вытворчых і офісных памяшканнях», зацверджаных па ініцыятыве ФПБ у красавіку 2013 года.

Так, для сядзячых працаў у невялікай энергазатраці апытальнай працоўнай тэмпературай у цёплым пару года вызначана 23 — 25°C пры адноснай вільготнасці ваветра 40 — 60%. Максімальная дапушчальная тэмпература ў памяшканні пры такой працы — 28°C, адносная вільготнасць — 75%. Калі ж тэмпература падымецца вышэй, супрацоўнік можа дабаўча ад наймальніка скарачэння працоўнага часу. Як гэта зрабіць?

— Тэмпература павіна быць афіцыйна зафіксавана: для гэтага ёсць і спецыялісты, і метадыкі замеры, і прыборы, — распавёў галоўны тэхнічны інспектар працы Федэрацыйнага прафсаюзаў Беларусі Аляксандр ЗАЙЦАУ. — Складаецца адпаведны акт, які падпісваюць спецыяльныя санстанцыі і прадстаўнікі арганізацыі, дзе праводзіліся вымярэнні, і на яго падставе прымаецца рашэнне аб скарачэнні працоўнага дня.

А ЯК НА ВЫТВОРЧАСЦІ?

Як паведаміў «Звяздзе» намеснік старшыні Рэспубліканскага камітэта Беларускага прафсаюза работнікаў легпрама Валерый ЖДАНОВІЧ, кіраўнікам усіх арганізацый лёгкай прамысловасці краіны былі накіраваны лісты з просьбай прыняць меры па палепшэнні ўмоў працы рабочых. Сярод пералічаных — скарачэнне рабочага дня (альбо ранейшы яго пачатак), больш частае вільготнае прыбіранне, увядзенне дадатковых перапынкаў.

— На Добрушскім фарфаровым заводзе калектыўным дагаворам прадугледжана, што рабочым цэхуў, дзе знаходзіцца пень для аб'явавання, пры тэмпературы ваветра, вышэйшай за 27°C, налічваецца даплата не менш за 10% тарыфнай стаўкі чввёртага разраду. На ААТ «8 Сакавіка» ў Гомелі ўстаноўлены вентылятары і арганізавана дадатковае ваветраванне памяшканняў. А на Аршанскім ільокамабаве ў цэхах пасля мадэрнізацыі ўстаноўлі клімат-кантроль і на адной з фабрык змянілі графік работы, — расказаў Валерый Ждановіч.

Дзяна СЕРАДЗЮК

Фота: Сяргей Ніколаевіч

Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА

Наименование	Характеристика
Наименование объекта, краткая характеристика	Капитальное строение, инв. № 400/С-69052 (назначение — здание специализированное трубопроводного транспорта), площадью 116,7 кв.м, расположенное по адресу: г. Гродно, ул. Максима Горького, 121/4
Местонахождение объекта	г. Гродно, ул. Максима Горького, 121/4
Лот расположен на земельном участке	Кадастровый номер 440100000002007937, площадью 0,031 га (назначение — земельный участок для обслуживания здания канализационной насосной станции) по адресу: г. Гродно, ул. Максима Горького, 121/4. Примечания: земельный участок имеет ограничения (обременения) прав в использовании земель: земельный участок, расположенный в охранной зоне сетей и сооружений канализации, код -13,5, площадь — 0,0102 га
Начальная цена продажи	50 263 713 (пятьдесят миллионов двести шестьдесят три тысячи семсот тридцать) белорусских рублей без учета НДС
Сумма задатка	2 513 186 (два миллиона пятьсот тринадцать тысяч восемьдесят шесть) белорусских рублей
Продавец	Ликвидационная комиссия РУПП «Гроднотекстиль», 230015, г. Гродно, ул. Горького, 121, тел./факс 43-99-64
Организатор торгов	Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки», г. Гродно, ул. Врублевского, д. 3, каб. 209, тел.: 41-98-32, 41-98-34
Условия аукциона	Без условий
Условия оплаты	По договоренности сторон
Срок заключения договора купли-продажи	Не позднее 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Номер р/с для перечисления задатка	р/с 3012579170017 в Дирекции ОАО «Белинвестбанк» по Гродненской области, БИК 153001739, УНП 500833225.

Аукцион состоится 15 августа 2014 г. в 11.00 по адресу: Гродненская область, г. Гродно, ул. Врублевского, 3, 209

К участию в аукционе допускаются физические лица, юридические лица и индивидуальные предприниматели, подавшие организатору аукциона в извещении в извещении срок заявления с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в извещении текущий (расчетный) счет сумму задатка, получившие билеты участников аукциона с указанием даты регистрации заявления и заключившие с организатором аукциона соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

Для участия в аукционе в указанный в извещении срок в Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки» подается заявление на участие в аукционе со следующими документами: заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на текущий (расчетный) счет, указанный в извещении; юридическим лицом — резидентом Республики Беларусь — копия документа, подтверждающая государственную регистрацию юридического лица; индивидуальным предпринимателем — документ, подтверждающий государственную регистрацию индивидуального предпринимателя, и его копия, которая заверяется организатором аукциона; юридическим лицом — нерезидентом Республики Беларусь — легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть подготовлена в течение шести месяцев до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; документ о финансовой состоятельности, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с удостоверенным переводом на белорусский или русский язык. При подаче документов на участие в аукционе организатору аукциона представляются: представителем юридического лица, индивидуального предпринимателя — доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность этого представителя; физическим лицам — документ, удостоверяющий личность физического лица; представителем физического лица — доверенность и документ, удостоверяющий личность представителя. Прием заявлений на участие в аукционе со всеми необходимыми документами заканчивается в установленные организатором аукциона день и время, указанные в извещении. Заявления, поступившие после установленного срока, не рассматриваются. Срок поступления заявления является датой его регистрации в журнале регистрации заявлений на участие в аукционе. Организатор аукциона имеет право снять предмет аукциона с торгов в любое время, но не позднее чем за 3 календарных дня до назначенной даты проведения аукциона, о чем организатором аукциона извещаются участники аукциона. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов. Если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в нем подано только одним лицом, предмет аукциона продается этому лицу при его согласии по начальной цене, увеличенной на 5 процентов.

Объявление о проведении первого аукциона было размещено в газете «Звязда» от 21.05.2014 г.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Гродно, ул. Врублевского, 3, каб. 209, с 8.30 до 17.30.

Последний день приема заявлений — 11 августа 2014 г. до 15.00.

Телефон для справок: 41-98-32, 41-98-34 — Гродненский филиал РУП «Институт недвижимости и оценки».

■ Смага

«ЯК ПІЦЬ ЗАХОЧАШ, ДЫК І З ЛУЖЫНЫ НАП'ЕШСЯ»

Ці карыстаецца попытам разліўны бочкавы квас, калі на тэрмометры «за 30»?

У горадзе, дзе спёка перажывае цяжка, выхад на прагулку без бутэлькі вады — адчайны ўчынак. Жыхары сталіцы проста вымушаны шукаць выйсце і равацца ў крамах, кавярнях альбо калі бочак з квасам, якіх у гэтым годзе значна паменшала... Мы вырашылі пацікавіцца, які боіка вядзецца продаж квасу і чым яшчэ можна ўратавацца ў спячоты дзень.

Сёлета знайсці бочку з квасам — задача не з простых, бо ў горадзе ён рэалізуецца толькі ў 69 кропках Мінска. Прыняўся калі сталіцы метро «Магілёўская». Вялізная пузатая бочка стаіць пад пикельнымі промнямі. Тым не менш уратавацца ад спёкі прапануюць па неаблігам кошы — 4500 рублёў за 0,33 літра квасу. Варта рызыкнуць ды заадно паспрабаваць разгаварыць прадаўшчыцу...

— Скажыце, а квас яшчэ халодны? — пачынаю з простага. — Такія спёка! Хіба ён не нагрэваецца ў бочцы? — Не паспявае, — запэўнівае мяне прадаўшчыца.

Працягваю «наступленне» вядомай у народзе праверкай: калі сам прадавец п'е квас, то можна не баяцца, а калі не — лепш запытацца чаму ды пашукаць другі варыянт.

— Вядома, п'ю яго ўжо трэці

месяц, — не разгубілася мая суразмоўца. — Што ж мне, аддаваць па «дзясятцы» за бутэльку мінералкі?

Але ж пра бочкавы квас ходзяць розныя чуткі: пра катуў, дохлых пацукоў і нямтыля бочкі... — Наша бочка заліваецца квасам штодня ранку, — пераходзіць у абарону прадаўшчыца. — А ўвогуле, пры такой спёцы як піць захочаш, дык і з лужыны нап'ешся...

Апошняе выказанне насцярожыла, хача было позна: пластыкавы кубачак з напоем быў у маіх руках. Квас аказаўся халодным — і, напэўна, цяпер гэта галоўны паказчык. Але смак квасу, шчыра кажучы, не самы лепшы. Зразумела, чаму збожжыя людзі выбіраюць сокі, мінералку: яны падазраюць не выклікаюць, тым не менш прадаўшчыца, крыху абураная роспятамі, выказалася адназначна: маўляў, квас раскупляецца!

Найбольшая канцэнтрацыя кропак па продажы разліўнага квасу знаходзіцца на Камароў-

цы: тут іх ажно чатыры. Стаю каля невялікай бочкі. Цэны тыя ж, але чэргі большыя. Людзі стаяць з пустымі бутэлькамі: запуюць паўтаралітроў за 22 500 рублёў. Перада мной — парачка пенсіянераў, якія замаўляюць па невялікай шклянцы.

У дзедна не хапае грошай, а бабуля вельмі звяртаецца з просьбай памяняць шклянку на іншую: прадавец падаў ёй тую, што прастаяла нейкі час на сонцы і паспела нагрэцца. Рэакцыя прадаўца прымусіла мяне адмовіцца ад дзгустыцы: малады хлопец пачаў крычаць, як яму «надакучыла гэта усё». «Не падабаецца — дык ідзі адсюль!» — груба адрозваў прадавец, а пакрыўджаная жанчына так і засталася ні з чым...

Кроку далей. На кропцы, з квасам «Лідскім», ізноў сустракае жоўта пузатая бочка, але ў гэты раз схаваная пад парасонам. Аднак прадаўшчыца, наліваючы квас у паўтаралітроўную бутэльку, кажа:

— Не разумее: такая спёка, трэба піць звычайную пітную ва-

АСВЯЖЫЦЦА ЗАДАРМА

Другі варыянт «хуткай дапамогі» знайшоўся каля Камароўскага рынку. Тут прапануюць бясплатную шклянчанку звычайнай пітной вады. Акцыя праводзіцца Мінскай гарадской арганізацыяй Беларускага таварыства Чырвонага Крыжа, ДАІ ГУУС Мінгарвыканкама, УП «Кока-кола Беўрыджыс Беларусь» з 31 ліпеня па 10 жніўня. Дарэчы, бясплатна выпіць пітной вады можна і ў гастронаме «Залатогорскі».

Фота: Сяргей Ніколаевіч

ду ці мінералку... А людзям квас падавае! Сама прадаўшчыца піць квас не збіраецца. Хача «Лідскі» таннейшы за «папярэдніка» — 6500 за паўлітра. І людзі ўсё роўна становяцца ў чаргу.

Пад'язджаю да станцыі метро «Каменная Горка». Сонца смаліць ваусю, але пад парасонам хаваецца толькі прадаўшчыца — бочка нагрэваецца пад бязлітаснымі промнямі. Жанчына трымае бутэльку з вадой, але не для піцця — для «душу»: яна

шчодро аблівае сабе рукі і ногі... Пакунікоў няма, і зрэдка да бочкі падыходзіць змучаны ад спёкі людзі.

— Квас зусім свежы, яшчэ і гадзіны не прайшло, — паведамае прадаўшчыца. Калі падсумаваць вынікі маіх назіранняў, варта заўважыць: квас карыстаецца попытам, але не так, як раней. Пераважна людзі п'юць квас ад безпамажнасці перад гарачыняй. Аматыры гэтага напою ёсць і сёння, але мінеральная і пітная вада, сокі, газі-

роўка паспяхова замяняюць бочкавы квас з сумніўнай і, магчыма, надуманай дурной рэпутацыяй... У Мінскім гарадскім цэнтры гігіены і эпідэміялогіі запэўнілі, што кантроль за якасцю квасу павінен праводзіць яго вытворцы. Яны таксама зацверджваюць стандарты захавання квасу: у адных можа быць тэрмін прыдатнасці да 3 сутак з тэмпературай да +22, у іншых — 5 сутак з тэмпературай +12.

Каярына РАДЗЮК

■ Цікавае побач

Узв'ялі яго гаспадары — Андрэй Ніжнік з сынамі Міхаілам, Андрэй Пятроўч, калі я па-тэлефанавала яму, адказаў: «Лепш пагаварыце з сынам — гэта яго ідэя і заслуга. Ён і раскажа вам усе падрабязнасці».

Міхаіл закончыў Мінскі інстытут кіравання па спецыяльнасці «Інжынер-праграміст» і пераехаў у Зарачаны, каб дапамагаць бацькам. Распрацаваў і стварыў сайт сядзібы. Але хутка зразумеў, што гэта не яго справа. З раніня

ўзросці ў Міхаіла, як прызнаўся сам, была завапаная мара — стварыць нешта сваё, адметнае, увавоць у жыццё дзіцячыя фантазіі. Сапраўды, хто з нас у дзяцінстве не будаваў шалашы, каб адасобіцца ад дарослых, займаець

ДОМ НА ДРЭВЕ

прапануюць гаспадары сядзібы «Зарачаны»

«Ці такое магчыма?» — здзіўляцца нашы суайчынікі. Вось для замежных турыстаў — гэта звычайная справа. Там на дрэвах будуць не толькі дамы, але і цэлыя комплексы з кавярнямі, рэстаранамі, лазнямі. Першы такі дом з'явіўся і на Міншчыне, у сядзібе «Зарачаны» Пухавіцкага раёна.

свой утульны куток, асабістую жыццёвую прастору? — Мы на сваёй сядзібе абраем дрэвы, каб не падала галлё, не засмецвала трысторыю. І воль атрымацца так, што крона аднаго з іх ідэальна падшыла для збу-

лікае — плошчай 8 квадратных метраў, але вельмі ўтульнае і незвычайнае. «Гэта надзейнае жылло, якому не страшны ні вецер, ні бура, — сцвярджаюць гаспадары. — Пабудавана яно без адзінага цвіка і трымаецца на самарэзах.

Дарэчы, унутры нават не чуваць, як дождж барабаніць па даху: устаноўлена спецыяльная гукаізаляцыя. Памяшканне разлічана на пражыванне сям'і з чатырох чалавек: двух дарослых і двух дзяцей. У ім праведзена электрыфікацыя. Так што тут можна сабе адчуваць камфортна і вечарам, пры неабходнасці нават закіпяціць чайнік, зарадзіць мабільны тэлефон. А пры жададні — выйсці з дома на балкон.

У планах маладога чалавека — у наступным годзе пабудавать яшчэ адзін домик на дрэве, але ўцэплены, каб у ім можна было пражываць і зімой. Дарэчы, на конкурсе «Лепшая аграбуда Мінскай вобласці — 2013» аграбуда «Зарачаны» прызнана лепшай у намінацыі «Захаванне беларускіх традыцый».

Ташцяна ЛАЗОЎСКАЯ

Гісторыя прадпрыемства пачалася ў жніўні 1914 года, калі акцыянерным таварыствам «Валынь» калі вёскі Краснае Сяло быў пабудаваны цэментны завод. Цікава, што сыравіна з кар'ера дастаўлялася сюды... паветрам. Дакладней, па паветрана-канатнай дарозе. А першыя павы экскаватар быў атрыманы ў 1926 годзе.

Да 1925 года цэмент адпраўлялі спажывацям у спецыяльных драўляных бочках умяшчальнасцю да 200 кілаграмаў (іх рабілі ва ўласнай бандарнай майстэрні).

Ужо ў новыя часы першым дырэктарам пасляваеннага прадпрыемства быў прызначаны Іван Мікалаевіч Хамчукоў. За самаадданую працу калектыву Савет Народных Камісарыяў БССР у верасні 1945 года прысвоіў Ваўкавыскаму цэментнаму заводу найменне «Перамога». Пазней на яго базе было створана вытворчае аб'яднанне «Ваўкавыскацэментнашэфер», першым генеральным дырэктарам якога стаў Алег Іванавіч Ставер.

Прадпрыемства развівалася, мяняла назвы, праходзіла праз рэарганізацыі і злічэнні, пазней наогул пераехала ў новыя сцены, калі былая «Перамога» вы-

чарпала свой рэсурс. Вялікі ўклад у развіццё калектыву ўнёс Юрый Яўгенавіч Данешчына. А з 2000 года адным з пастаянных лідараў працоўнага саперніцтва галіны паспяхова кіруе Валянцін Алегавіч Вераціла.

Сёння прадпрыемства выпускае цэмент, будаўнічую вапну, дробнагрануляваны мел, блокі з ячэйкавага бетону, сухія будаўнічыя сумесі, асбестацэментныя лісты і хрызатылцэментныя трубы, керамічную прадукцыю, пячуную кафлю, плітку тратуарную, поліэтыленавую плёнку.

Калектыв — неаднаразовы лаўрэат прэміі ўрада Рэспублікі Беларусь за высокую якасць прадукцыі і шматгадовы лаўрэат конкурсу «Лепшыя тавары Рэспублікі Беларусь». Што цалкам разумела, бо сучаснае абсталяванне і высокі прафесіяналізм работнікаў дазваляюць выпускаць прадукцыю, якая адпавядае міжнародным, такім як еўрапейскім нормам і мае права маркіравацца знакам СЕ. Яе пастаянным спажывцом з'яўляюцца найбуйнейшыя будаўнічыя карпарацыі Польшчы, Літвы, Латвіі, Расіі, Малдовы і іншых краін.

АД ПЕРАМОГІ ШЛЯХ

АСУАН. АСТАНКІНА. ГЭС НА НЁМАНЕ.

Іншыя знакамітыя будоўлі.

Сёння — удзел у будаўніцтве Беларускай АЭС і ГЭС на Заходняй Дзвіне...

Адкрытае акцыянернае таварыства «Краснасельскбудматэрыялы» гэтымі днямі адзначае стагадовы юбілей. За сваю векавую гісторыю завод ператварыўся ў сучаснае шматпрофільнае прадпрыемства, стаў найбуйнейшым вытворцам будаўнічых матэрыялаў у Беларусі, сваю прадукцыю выпускае ў асноўным з уласнай сыравіны.

Напярэдадні юбілею суразмоўцамі карэспандэнта «Звязды» сталі генеральны дырэктар акцыянернага таварыства Валянцін Алегавіч ВЕРАЦІЛА, кіраўнікі філіялаў, работнікі праслаўленага калектыву.

— Паважаны Валянцін Алегавіч, ваш калектыв цікавы тым, што ў яго жыцці пастаянна адбываецца нешта вартэе увагі. То новае будаўніцтва, то прынцыпова новыя тэхналогіі... Што ў калектыве адбываецца сёння? Чым ён жыве, якімі клопатамі?

— Калектыв сёння рытуецца да зямлянага падзеі — 100-годдзя з дня пачатку работы цэментнага завода і вытворчасці цэменту на тэрыторыі на той час Паўночна-Заходняга краю Расійскай імперыі. Прайшоў сур'ёзны гістарычны перыяд — 100 гадоў. І ўсе гэтыя доўгія дзесяцігоддзі выпуск цэменту працягваўся, праводзілася мадэрнізацыя вытворчасці і ўдасканаленне структуры, умяцоўваліся пазіцыі на рынках. У разы павялічылася колькасць персаналу. На аснове цэменту наладжана вытворчасць іншых відаў надзвычай патрэбных краіне будаўнічых матэрыялаў — шыферы, труб, сухіх будаўнічых сумесяў, блокаў з ячэйкавага бетону... Прайдзеным шляхам можна ганарыцца, таму мы сёння збіраемся гадна адзначыць стагоддзе, запрасілі нашых ветэранаў і партнёраў па бізнэсе, гасцей з замежных краін, з якімі мы працуем і ў якія паступае наша прадукцыя.

Паралельна працуем над удасканаленнем тэхналогіі вытворчасці клінкеру сухім спосабам, каб мінімізаваць вытворчыя страты і знізіць сабекошт гатовага прадукту. З тым, каб мы працягвалі паспяхова канкураваць на цэментне не толькі на ўнутраным рынку, але і ў суседніх дзяржавах — Польшчы, краінах Балтыі, у Калінградскім рэгіёне Расійскай Федэрацыі. Для нас гэта важны рэгіён, хоць ён і не валодае надзвычай вялікімі магчымасцямі для спажывання цэменту (за год недзе 400 тысяч тон). Але на іх рынку гандлююць сваім цэментом Швецыя, Польшча, Літва, і прысутнасць нашага прадукту дае магчымасць канкураваць з сусветна вядомымі кампаніямі на вытворчасці цэменту, што рашуча падштурхоўвае нас да таго, каб мы і далей удасканальвалі ўласную вытворчасць.

Стараемся замацаваць не толькі на гэтых, але і на іншых рынках. Актыўна працуем з Цэнтральнай Расіяй: гэта Паўночна-Заходняя федэральная акруга — Санкт-Пецярбург і Ленінградская вобласць, гэта Цэнтральная федэральная акруга — Масква, Смаленск. Прычым працуем з кампаніяй Еўрацэментгруп — найбуйнейшай кампаніяй па вытворчасці цэменту не толькі ў Расіі, але і ў свеце, бо яна выпускае сёння каля 40 мільёнаў тон цэменту і ўваходзіць у групу найбольш моцных светавых пастаўшчыкоў. Што таксама прымушае нас быць заўсёды на вышыні. Бо той жа Санкт-Пецярбург — адзін

чаму трэсту № 5 выкарыстаць для вытворчасці бетоннага пакрыцця менавіта наш цэмент.

Работы павінны завяршыцца на працягу месяца, а затым будзе праведзены разлік кошту гэтага кіламетра. Калі высветліцца, што сабекошт эксперыментальнага кіламетра ніжэйшы за сабекошт традыцыйных тэхналогій пры ўзвядзенні дарог, то цэмент пачне шырока выкарыстоўвацца на гэтай дастаткова важнай будоўлі, а затым ён наогул атрымае новую перспектыву ў дарожным будаўніцтве ў краіне. У тым ліку, як вы разумееце, і наш чынам.

Сёння, як я значыць, мы актыўна займаемся асваеннем і ўдасканаленнем тэхналогіі сухага спосабу. Мы не ўтойваем, што, маючы такі багаты вопыт эксплуатацыі прадпрыемства — стагадовы, тым не менш сустрэліся з пэўнымі складанасцямі. Сухі спосаб вытворчасці з'яўляецца абсалютна новым для нас — для спецыялістаў, для ўсяго калектыву. У пэўнай ступені сітуацыю можна параўнаць з той, якая была сто га-

галіўным чынам, будаўнічых арганізацый, сельскагаспадарчых прадпрыемстваў, якія выконвалі дзяржаўную задачу па ўзвядзенні комплексаў для гадоўлі жывёлы, будаўніцтве жылля, іншых важных аб'ектаў. Сёння існуе дэбёрская запазычанасць за адраджаную прадукцыю. Адчуваючы па гэтай прычыне недахоп абаротных сродкаў, прычым пад бягучую дзейнасць крэдыты. Разлікі па крэдытах не дазвалялі да апошняга часу мець чысты прыбытак, хоць прыбытак ад рэалізацыі ёсць. За 6 месяцаў ён атрыманы значна вышэйшы, чым за аналагічны леташні перыяд, дзякуючы чаму сітуацыя пачала вырашляцца, і чарвены мы завяршылі з чыстым прыбыткам.

Ёсць і некаторыя іншыя праблемы фінансавага характару. Да нас далучаны два прадпрыемствы — «Смаргоньлікатабетон» і Гродзенскі камбінат будматэрыялаў. На момант далучэння яны былі стратнымі, і трэба было ажыццявіць шэраг тэрміновых захадаў, якія адцягвалі нашы рэсурсы. Але вынікі цяпер такія: калі летась у жніўні прадпрыемства «Смаргоньлікатабетон» было стратным і мела праблемы з выплатамі зарплат і аплатай энерганоснасці, а таксама ў абслугованні крэдытных рэсурсаў, то сёння яно з'яўляецца прыбытковым, нават завяршыла паўгоддзе з чыстым прыбыткам. Яны сёння датэрмінова пагасілі ўсе тры крэдыты, якія, згодна з бізнес-планам, павінны былі пагашацца на працягу года.

Гродзенскі камбінат будматэрыялаў знізіў сумы страт, выйшаў на прыбытак па выніках работ за чарвены, але па выніках паўгоддзя пакуль прыбытку не мае. Там крыху больш праблем, мы вырашаем іх разам.

Хачу зазначыць, што значную падтрымку ў зніжэнні крэдытнай нагрукі на прадпрыемства нам аказвае дзяржава, за што ўсё наш калектыв удзячны. Сумесна праводзіцца работа па пагашэнні дэбёрскай запазычанасці. Адным з важных момантаў з'яўляецца рашэнне ўрада аб зніжэнні цаны на газ. Калі да 1 чэрвеня гэтага года мы мелі цану на газ 275 долараў за 1000 метраў кубічных, то сёння маем 210. Адчувальная розніца дае магчымасць знізіць выдаткі па выпуску прадукцыі, а значыць, знізіць яе сабекошт, што паспрыяе ўмацаванню нашага эканамічнага становішча. Мы разлічваем, што да кастрычніка

Генеральны дырэктар Валянцін Алегавіч ВЕРАЦІЛА.

акцыянернае таварыства цалкам, з улікам і прадпрыемстваў, якія да нас далучаны, выйдзе на бясплатную работу. Няхай сабе чысты прыбытак будзе пакуль не вельмі вялікі, але ён будзе.

Адкуль такая упэўненасць? Мы бачым попыт на цэмент на ўнутраным рынку. Мы бачым павелічэнне попыту на яго на знешнім рынку. Усяго адзін прыклад для нагляднасці. Калі мы разлічвалі, што наш экспарт цэменту ў Літву сёлета складзе прыкладна 20 тысяч тон, то па факце за паўгоддзе адгрузілі 48 тысяч тон, і попыт павялічваецца. Нягледзячы на тое, што ў Літве на буйным прадпрыемстве «Акмянецэментас» таксама ўведзена ў эксплуатацыю лінія па вытворчасці клінкеру сухім спосабам.

Мы рэзка нарасцілі экспарт цэменту ў Калінградскі рэгіён Расіі. У свой час ААТ «Краснасельскбудматэрыялы» пайшло з гэтага рэгіёна па той прастай прычыне, што наша прадукцыя была патрэбна на ўнутраным рынку, і гэта правільна. Тады краіна вырашала праблему будаўніцтва жылля, што заўсёды было прывяржэтам дзяржавы. Сёння мы вяртаемся на свае старыя рынкі, і нарасціўшы экспарт, разлічваем на больш устойліваю ўласную работу. І на тую перспектыву па выніках работ за 10 месяцаў, пра якія я гаварыў трохі вышэй.

— У інтэрв'ях шырока чытача ўдакладніце, калі ласка. Калі мы гаворым пра сухі метад вытворчасці клінкеру, то размова ідзе пра новую лінію, якая была запушчана параўнальна нядаўна, ці вы збіра-

на гэтым участку механізмы расфасоўваць цэмент у мякі.

ва. Калі браць спажыванне паліва на адзінку прадукцыі за 100 працэнтаў, то 60 працэнтаў з іх складае вугаль, а 40 працэнтаў — паліўныя брыкетны з цвёрдых бытавых адходаў. Такім чынам сабекошт цэменту істотна зніжаецца, што ўплывае на цану. І канкураваць з імі зусім не проста.

— У такім выпадку скажыце: новая лінія па сухім метаде ўзмацніла запас вашай моцнасці? Ці п'ятанне крыху заўчаснае?

— Пытанне як пытанне. Проста трэба разумець, што ідзе стараннае, карпатлівае асваенне новай тэхналогіі, якой мы раней ніколі не займаліся, асваенне новага абсталявання, якое працуе пад «наглядам» камп'ютара. Калі адна новая печ выпускае клінкеру столькі, колькі чатыры старыя, то можаце сабе ўявіць маштаб задачы, якую нам трэба вырашыць, каб запрогчы гэтага «гарачага камя».

Нельга патрабаваць ад малага дзіцяці, каб яго, як толькі нарадзілася, адразу ўсталі на ногі і пайшоў, нават пабегла... На ўсё патрэбны час. Тым больш на асваенне абсалютна новай для нашых спецыялістаў тэхналогіі. Мы многіма не ведаем. Іншы раз сустракаемся з праблемай, для нас зусім нечаканай. І трэба падумаць, як я да падступіцца. Нам патрэбны вопыт.

Такім чынам, для нас мадэрнізацыя, асваенне ўсяго новага, перадавога — даўня, і нават можна сказаць, векавая традыцыя. І жонкі нашы, распачынаючы абнаўленне вытворчасці, мы спадзяемся на высокапрафесійны, дружны, лёгкі на пад'ём калектыву. І ён ніколі не падводзіў. Калектыву ў нас дастойны. Таму верым, што новым працоўным перамогам будзе. І свята будзем адзначаць дастойна.

На гэтым участку механізмы расфасоўваць цэмент у мякі.

Абелік у гонар тых, хто вырабляе цэмент, з'яўляе на прадпрыемстве напярэдадні стагадовага юбілею.

Цэнтральны пульт кіравання новай вытворчасцю.

ДЫНАСТЫЯ, ЯКАЯ НАПРАЦАВАЛА 785 ГАДОЎ

У цэнтры ўвагі ўвагі сёння — філіял № 1: цэментны завод з яго небылай па сваёй высокапрадукцыйнасці новай лініяй. Таму па рэкамендацыі генеральнага дырэктара мы наведвалі гэты калектыв. І наступным нашым суразмоўцам стаў дырэктар цэментнага завода Аляксандр ВЯСЕЛІК.

— Асаблівы настрой напярэдадні юбілею надае той факт, што з нашага цэменту ўзводзяцца ўсе аб'екты дзяржаўнай важнасці, — з гонарам раскажае Аляксандр Міхайлавіч. — Гэта сведчыць, што наш прадукт — добрай якасці і карыстаецца вялікім попытам. Імкненне калектыву захоўваць традыцыі высокай якасці, якія ўстанавіліся з 1914 года, сёння пацвярджаецца цалкам, на ўсё 100 працэнтаў.

Стылем жыцця стала пастаяннае мадэрнізацыя. Цяпер ушыльчылі прыступілі да больш шырокага выкарыстання альтэрнатыўных відаў паліва. Вядуцца адпаведныя практычныя работы.

Людзі настроены канструктыўна, усе нацэлены на поспех, бо разумееце, што за новай тэхналогіяй, якую сёння асвойваем — наша будучыня. І людзі самі дабіваюцца выніку, не чакаючы, што нехта прыдзе (напрыклад, кітайскія спецыялісты) і за нас зробіць. Для нас ужо звыкла многае. Нам пабудавалі не проста новую высокапрадукцыйную лінію, а цэлы завод. Давесці яго да ідэальнага стану, выйсці на практычную магутнасць — наша задача. І мы з ёю справімся. Невыпадкова замежныя партнёры вельмі часта адзваюцца

пра нашых спецыялістаў як пра людзей, якія дасягнулі высокага ўзроўню кваліфікацыі і добрасумленна ставяцца да абсталявання і тэхналагічнага працэсу.

Пачыналі асваенне новай лініі дастаткова складана. Спачатку выпускалі дзесяць, дваццаць тон клінкеру за месяц. І вось за апошняга паўгода выйшлі на сто тысяч. Гэта моцны скачок.

У нас народ наогул падабраўся працывы, стараны. Тым не менш ёсць людзі, якія варты вылучыць, назваць у газеце. Гэта слесар-рамонтнік цэха перапрацоўкі сыравіны Віктар Каладзінскі, майстар змены цэха перапрацоўкі сыравіны Галіна Манчынская, драбнішчык цэха паліва Валерый Целеш, абдальшчык цэха абдальвання клінкеру вытворчасці клінкеру сухім спосабам Мікалай Вераціла, машыніст крана цэха паліва цэменту Наталія Веранца, слесар-рамонтнік гэтага цэха Сяргей Іванова, слесар-рамонтнік параводаслалога цэха Гар Фядосаў, электрамандэр электрааромонтнага цэха Іосіф Тышкевіч, слесар-рамонтнік цэха перапрацоўкі сыравіны вытворчасці клінкеру сухім спосабам Віктар Касіпа, насыпальшчыкі пылападобных матэрыялаў цэха чыгуннага транспарту, пакавання і адгрузкі цэменту Іван Раміковіч і Валянцін Дзямешчык.

Возьмем Валянціна Дзямешчыка. Валянцін Яўгенавіч у акцыянерным таварыстве 15 гадоў. За змену праз рукі (няхай сабе і з даламогай тэхнікі) праходзіць не адна сотня тон. У брыгадзе пяць чалавек, і Валянцін Яўгенавіч выконвае абавязкі брыгадзіра. Ва ўсім любіць парадак. Гаворыць так: «Калі ўсё ладыцца, усё

нармальна, то і працуецца ў ахвоту. Цэмент ідзе, работа ёсць, зарплата нармальна. Чакаем юбілею».

Альбо змены апэратар цэнтральнага пункта кіравання завода Мікалай Вераціла. На прадпрыемстве Мікалай Мікалаевіч 18 гадоў. Пачынаў памочнікам абдальшчыка яшчэ на старых лініях. Цяпер на новым абсталяванні сам выконвае гэтую адказную функцыю. На прадпрыемстве, у лабараторыі, працуе і жонка. Бацькі спадзяюцца, што іх і шляху пойдзе дачка: яна скончыла ўніверсітэт, па адукцыі — інжынер-хімік-тэхналог.

Мікалай Вераціла і яго калегі з ЦПТУ кантралююць тэхналагічны працэс, вядуць пастаянны кантроль за тэмпературай і разразваннем, расходна паліва і іншымі важнымі параметрамі. У кожнага на сталым камп'ютар з тэхналагічнай схемай участка ці аператара, за які ён адказвае. І перад вачыма, на сцяне — пяць вялікіх манітораў. На іх выводзіцца «жывая карцінка» паступлення сыравіны, гарэлкі печы, перамяшчэння гатовага прадукту, клінкеру, у халадзільнік — фактычна ўсё працэс.

Гэта праўда, што калектыву акцыянернага таварыства любіць і ўмее працаваць. Тым не менш вялікая заслуга ва ўсім нашым набыхтах (я кажу тое, што думаю і што думаюць іншыя) генеральнага дырэктара. У нас каля штурвала стаіць той капітан, які сапраўды вядзе наш карабель у патрэбны кірунку. Як бы складана ні было, усё пытанні вырашаюцца. Ёсць падтрымка ад міністэрства, наогул ад дзяржавы. У выніку агульных старанняў калектыву, яго кіраўніцтва, мядовай і цэнтральнай улад няма больш таго разумення цэментнай вытворчасці, якое існавала раней. Усё навокал з'яўнае, нават побач з высокапрадукцыйным вугальным млынчаным чысціням. Нашы госці часта фатаграфуюць ружы на тэрыторыі прадпрыемства — сёння гэта яго сімвал. Як і сямейка лебедзюў, што плавае ў невялікім рэзёрвуарным вадаёме. Спадзяемся, што ў іх таксама атрымаецца свая лебядзіная дынастыя, і што год будучы прылятаць да нас і сяляцца тут усё новыя пакаленні прыгажунь-шыпуноў.

Падрыхтаваны да ўпакоўкі ў поліэтыленавую ахоўную абалонку цэмент аглядаюць майстар Ала ШАРБОВІЧ, слесар Павел ГУСНЕЦ, брыгадзір Валянцін ДЗЯМШЧЫК.

ХРОНІКА АБНАЎЛЕННЯ ВІТВОРЧЫХ МАГУТНАСЦЯЎ

Факты апошняга дзесяцігоддзя

Красавік 2004 года —

уведзены ўчастак па выпуску каляровай тратуарнай пліткі.

Май 2005 г. —

пуск цэха сухіх будаўнічых сумесяў.

Студзень 2006 г. —

пуск цэха па вытворчасці гідратнай вапны.

Снежань 2007 г. —

пуск устаноўкі па спальванні зношаных аўтапакрышак на адной з ліній абпальвання клінкера.

Люты 2009 г. —

увод у эксплуатацыю міні-ЦЭЦ, якая забяспечвае электраэнергіяй завод асбестацэментных вырабаў і вапнавы завод.

Лістапад 2009 г. —

пуск ліній блокаў з ячэйстага бетону.

Красавік 2012 года —

пуск новай тэхналагічнай лініі па вытворчасці клінкера сухім спосабам. Яе будаўніцтва ажыццэўлена дзякуючы рэалізацыі беларуска-кітайскага інвестыцыйнага праекта.

Падрыхтоўка да свята. Вядучы спецыяліст па сацыяльных пытаннях Мар'ян ЮРОУСКІ (злева) і намеснік генеральнага дырэктара па ідэалагічнай рабоце і сацыяльных пытаннях Геннадзь НАЙДЗЮК у музеі прадпрыемства.

ДА ПЕРАМОГІ — ДАЎЖЫНЁЮ ў ВЕК

Лабарант хіманалізу Галіна РОЗМЫСЛ бярэ пробу гідратнай вапны.

«АТАКА» НА ЎПАРТЫЯ 75 ПРАЦЭНТАЎ

Слова — дырэктару філіяла № 3 «Вапнавы завод» Віталію НАСКО.

— Вапнавы завод уключае ў сябе пяць тэхналагічных ліній па вытворчасці вапны, агульная магутнасць — 500 тысяч тон.

Сёння працуюць чатыры лініі, адна з якіх знаходзіцца ў стадыі пераводу на сухі метад вытворчасці. Што дазволіць значна скараціць і спажыванне паліўна-энергетычных рэсурсаў, якія ў сабекошце прадукцыі складаюць прыкладна 75 працэнтаў.

Вытворчыя планы паўгоддзя выконваюцца. Вапна адгружаецца не толькі спажыўцам Беларусі, але і на экспарт — у Расію, Прыбалтыку, Польшчу. Асноўныя спажыўцы — заводы па вытворчасці газасілікатных вырабаў: блокаў з ячэйстага бетону і сілікатныя цэгля.

Шэраг прадпрыемстваў у сваёй вытворчасці прымяняе вапну для нейтралізацыі шкодных прымесяў, перапрацоўкі шкур.

Ёсць у нас і вытворчасць дробнагрануляванага мелу. Асноўны спажывец — прадпрыемствы, якія выпускаюць камбікармы для АПК.

Асаблівым попытам карыстаецца гідратная вапна, якая

шырока прымяняецца пры вытворчасці сухіх будаўнічых сумесяў. Сёння разглядаецца пытанне аб тым, каб павялічыць выпуск гідратнай вапны шляхам устаноўкі дадатковага гідратара з сістэмай упакоўкі ў мякі ці бібегі.

Калі ўлічыць, што ў нас ёсць будынак з інфраструктурай, ёсць месца для устаноўкі дадатковага гідратара, то спатрэбяцца толькі сродкі на само гэтае абсталяванне.

На заводзе працуе 278 чалавек. Кадры кваліфікаваныя, вытворчасць бесперапынная, і складана выдзеліць нейкую брыгаду.

Тым не менш сёння можам назваць лепшых з лепшых. Перш за ўсё начальніка цэха памолу Барыса Чырвоніка, начальніка цэха абпальвання Андрэя Кішчуна, транспарціроўшчыка цэха абпальвання вапны Ірыну Васілеўскую, абпальшчыка гэтага цэха Аляксандра Дзясніска, чысільшчыка з таго ж вытворчага падраздзялення Сяргея Смірнова, машыніста пнеўмакамерных помпаў цэха па вытворчасці і адгрузцы вапны і дробнагрануляванага мелу Паўла Болдака, слесара-сантэхніка з гэтага цэха Аляксандра Бяско, баясіншчыка з таго ж цэха Галіну Марко, электрамонтэра па рамоне і абслугованні электраабсталявання электрамонтнага цэха Дзмітрыя Дзедзюна.

ТЭХНАЛОГІЯ — ПЕРАДАВАЯ

Дырэктар філіяла № 2 — завода асбестацэментных вырабаў Юры ДАМАВІДАЎ:

— Цэх па вытворчасці блокаў з ячэйстага бетону і кампазіцыйных матэрыялаў дасягнуў сваёй максімальнай прадукцыйнасці: сёлета выходзім на 250 тысяч «кубоў». За першае паўгоддзе палову ўжо зрабілі. Рэнтабельнасць пакуль 10 працэнтаў, але пры асваенні новай прадукцыі гэта нармальны паказчык. 90 працэнтаў блокаў выпускаем першай катэгорыяй — гэта вышэйшы гатунак для такіх блокаў. Сезон пачаўся, павялічылася актыўнасць пакупнікоў, і перш за ўсё будаўнікоў, якія займаюцца ўзвядзеннем жылля. Значыць, у нас павялічыўся збыт. У суткі адгружаем 1000 — 1200 «кубоў» пры сутачнай прадукцыйнасці на гэтым этапе 700 — 750 куб.м.

Цэх працуе ў аўтаматычным рэжыме. У змену заняты 8 чалавек — больш не патрэбна.

Тэхналогія вытворчасці блокаў самая перадавая, вібраўдарная. Крыху нават удаканалілі яе ў тым сэнсе, што выкарыстоўваем і так званы падразны слой, які раней ішоў у адходцы. Цяпер мы яго перапрацоўваем — здрабняем і дабуляем у млыны пры памале пяску. Эканомім да 5 працэнтаў ад масы сухога пяску — а гэта салідныя грошы. Такім чынам, сёння ў нас практычна безадходная вытворчасць. Ёсць і іншыя напраўкі, каб зрабіць прадукцыю больш таннай, але для іх укаранення дзевяццацца крыху пачакаць, пакуль вапнавы завод запрацуе на поўную магутнасць па сухім спосабе.

Перадавікі нашы — людзі тэхнічна падкаваныя. Гэта наладчык абсталявання цэха па вытворчасці асбестацэментных вырабаў Вадзім Агей, змешвальнік гэтага цэха Ганна Пракопчык, аператар пульта кіравання цэха па вытворчасці блокаў з ячэйстага бетону і кампазіцыйных матэрыялаў Таццяна Кудрыцкая, машыніст абсталявання канвеераў і паточных ліній гэтага цэха Аляксандр Апановіч, сушыльшчык цэха па вытворчасці сухіх будаўнічых сумесяў Сяргей Берташ і даіроўшчык таго ж цэха Леанід Суслін. А таксама электрамонтэры па рамоне і абслугованні электраабсталявання электрамонтнага цэха Мікалай Глебкі і Міхал Палушчык, слесар-сантэхнік параводаславога цэха Віктар Дудзінік, апаратчык жыводачысткі гэтага цэха Святлана Беляя, грузчык цэха пагруза-разгрузачных работ Сяргей Грушэвіч, кранаўшчык гэтага цэха Іна Колесава. Спіс можна прадоўжыць.

ІДЗЕ «ХЛЕБ ІНДУСТРЫІ»

На цэмазаводзе — свой цэх чыгуначнага транспарту, упакоўкі і адгрузкі прадукцыі. Тлумачэнні дае яго **начальнік Яўген МАЗЕЦ**. — Адгрузка вядзецца на працягу светлага дня, адразу з некалькіх кропак. У сярэднім грузім цэментам каля 60 хэпраў, прыкладна 300 тон у мяхах па 50 кілаграмаў на аўтатрансарт (і ў мяшках па 25 кілаграмаў таксама). У змену загрузаем і адпраўляем гандлю 5-6 крытых вагонаў, за суткі — 10-12. Акрамя таго, насыпам грузацца цэментавозы.

Яшчэ адзін варыянт адгрузкі — на паддоны і еўрападдоны пад тэрмаізацыйную плёнку. Дапамагае тое, што ў нас плёнка — уласная вытворчасці, таўшчынёй 240 мікрон. Такую больш нідзе не выпускаюць (максімальна робяць 150 мікрон). Пры транспарціроўцы на любыя адлегласці яна трымае ўсю піраміду мяхоў надзеяна, тая не развальваецца.

Якраз сёння ў начную змену тарыравалі паддоны з мяхамі на экспарт, у Польшчу. Укладкі на паддоны таксама займаецца аўтаматычная лінія. У крытых вагонах ці ў аўтатрансарт мы падаём іх пагрузчыкамі, а спажыўцы потым такім жа чынам і разгружаюць, без ручной працы.

У гаспадарку цэха ўваходзяць цэпавозы, чыгуначныя краны і дзве упакоўачныя лініі — гаспадарка даволі складаная. Мы з вамі знаходзімся побач з дзясцімодульнай упакоўачнай лініяй фірмы «Мюлерс». З яе дапамогай адпускаем машыны, якія ноччу прыехалі да нас з розных куткоў Беларусі. Дапамагае і другая лінія, каб машыны спажыўцоў менш часу знаходзіліся ў чарзе. І ёсць дзве лініі для расфасоўкі ў бібегі — поліпрапіленавыя кантэйнеры па тоне вагой кожны. Насычанасць тэхнічнай дазваляе апэратыўна пераключыцца на тую аперацыю, якая ў гэты час найбольш патрэбна, на любы фронт работ, і паспяхова з ім справляецца.

Транспарт пад пагрузку падаецца бесперапынна.

А ПРА ЗДАРОЎЕ ПАКЛАПОЦІЦА «ПРАЛЕСКА»

Гэта дазваляе нам планаваць у развіццё санаторыя новыя перспектывы кірунку.

Намесніка галоўнага ўрача санаторыя па медыцынскай частцы **Валерыя СЛІВІНСКУ** прасім расказаць, якія віды лячэння карыстаюцца большай папулярнасцю ў адпачывальнікаў.

— Імкнёны, каб пацыенты санаторыя атрымлівалі максімальна насычаную праграму адраўнення. І каб працэдурны суадносіліся з выкарыстаннем наўняўных прыродных фактараў. Гэта не толькі насычанае водарам траў ляснае паветра, не толькі траве-і парафіналячэнне, але і выкарыстанне мінеральнай вады, фітачаёў, экстрактаў водарасцяў у выглядзе аплікацыі на саставы, на вобласць пазваночніка. Плюс шырокае прымяненне сучасных апаратных метадаў. Іх база дастаткова шырокая: электравягнялячэнне, магніталячэнне, лазерлячэнне, сухія вуглякіслыя ванны, баракера, якая з'яўляецца

Міні-аквапарк санаторыя наведваюць і дзеці з суседніх лагераў адпачынку.

Гэты санаторый пераагнуў свой статус заводскай здраўніцы і фактычна стаў мяжна-роднай. Невыпадкава сёлета на яго базе праходзіў семінар ПРААН.

— «Пралеска» выконвае сваю асноўную функцыю па адраўненні і лячэнні ў першую чаргу работнікаў і ветэранаў акцыянернага таварыства. Але займаемся і адраўненнем грамадзян Беларусі і блізкага і далёкага замежжа, — сведчыць **галоўны ўрач Віктар КУХАРЧЫК**. — Супрацоўнічам з фірмамі Масквы і Санкт-Пецярбурга. Яны прысылаюць расіяна на адпачынак — іх цяпер да 40 працэнтаў сярод адпачывальнікаў. Але найбольш прадуктыўнае супрацоўніцтва — з беларускімі турфірмамі. І ў першую чаргу з фірмамі «Аўтаматызаваная тэхналогія турызму», «Топ-Тур» і іншымі. У іх інфармацыйна насычаных сайтах, з якіх можна пачарпнуць самую падрабязную інфармацыю пра наш санаторый. І пра колькасць дактароў, іх спецыялізацыю, час работы кабінетаў, пра віды і кошт працэдур, асабліва экскурсійнай інфраструктуры і гэтак далей.

І выніку санаторый вядомы не толькі ў нашай краіне. Некаторыя грамадзяне суседніх краін прыязджаюць да нас па 5-6 разоў, — працягвае Віктар Іванавіч. — З Падмаскоўя, з Ленінградскай вобласці, з Заходняй Сібіры прыязджаюць сем'ямі. Адпачываюць нават жыхары сонечнай Італіі, была група з Із-

раіля. Геаграфія нашых гасцей самая разнастайная і даволі шырокая. Ім падабаецца высокая прафесійны медыцынскі калектыў, шырокі спектр і якасць медыцынскіх паслуг, перш за ўсё лячэбна-адраўненчы працэдур. Тыя ж шматлікія ванны, крыятэрапія, міні-аквапарк і гэтак далей — усё дакладна распісана, няма чаргі на атрыманне працэдур.

І ўсім падабаецца беларуская кухня. У нас заказнае меню, можна выбраць на любы год. Стараемся, каб ежа была разнастайнай, вітамінізаванай, якаснай. І даволі камфортныя умовы пражывання ў нумарах, якія аснашчаны тэлевізарамі, халадзільнікамі, печкамі СВЧ.

Варта таксама мець на ўвазе малюніцасць кутка і прыродныя фактары — тое ж возера Лазурнае з лодкамі і катамаранамі, са сваім астраўком. А сілкуюцца яно падземнымі ключамі. На беразе абсталяваны пляж з кабінамі для пераапраанання і цэнавымі навесамі. Пастаянна сочыць за якасцю вады, бярыць яе пробы, чысціцца дно. Гэта адзіны, бадай, такі абсталяваны ў раёне пляж.

Гэты санаторый пераагнуў свой статус заводскай здраўніцы і фактычна стаў мяжна-роднай. Невыпадкава сёлета на яго базе праходзіў семінар ПРААН.

На тэрыторыі «Пралескі» працуюць сучасная кавярня з жывой музыкай і ўласны магазін, ёсць інфакіёкс і тэрмінал. Інакш — створаны ўсе умовы для таго, каб людзі атрымалі сапраўдную асалоду ад адпачынку.

Насычаная культурная праграма. У гэтым сэнсе дапама-

гаюць мясцовыя Дамы культуры Ваўкавыскага і суседніх раёнаў. Выступаюць фальклорныя калектывы. Напрыклад, учора чэшскаму ансамблю «Сваані».

Мы ў сацыяльным плане абаронены, бо з'яўляемся адным з філіялаў акцыянернага таварыства, і адчуваем падтрымку яго кіраўніцтва і асабіста генеральнага дырэктара. Па ўсіх пытаннях. У прыватнасці, прадпрыемства дапамагае з фінансаваннем буйных закупаў медыцынскага абсталявання.

Галатэрапія падабаецца ўсім.

ПАМ'ЯТАЕМ АБ ПРАЦОЎНЫМ ПОДЗВІГУ

Аб тым, як будзе адзначацца стагоддзі юбілей, распавядае **намеснік генеральнага дырэктара па ідэалагічнай рабоце і сацыяльных пытаннях Геннадзь НАЙДЗЮК**.

— Адзначаць будзем даволі шырока. Па-першае, скажу, што да юбілею зняты фільм і падрыхтавана кніга пра гісторыю завода. Калі яе пісалі, то знайшлося шмат цікавага. Напрыклад, калі ўчыталіся ў загады 1944 і 1945 гадоў, адчулі, наколькі цяжка было аднаўленне таго, што разбурыла вайна.

Ваўкавыскі раён і пасёлак былі вызвалены 14 ліпеня 1944 года. А ўжо ў лістападзе 1944-га першыя шэлі пайшоў на Мінск для яго адбудавання і было дакладзена Сталіну, што завод пушчаны. У якіх жа умовах працавалі? Грошай, як можна было зразумець, не плацілі. Роботніку, які працаваў на цэментным заводзе, выдавалася 500 грамаў хлеба ў суткі, служачы атрымліваў 400, а ўтрыманец і члены сям'і — па 300. І ўсё.

Згодна з пастановай Савета Міністраў, на завод былі накіраваны 500 чалавек — галоўным чынам, з вёсак рэгіёна. І выйшаў загад, згодна з якім быў уведзены 10-гадзінны рабочы дзень. Без выхадных і адпачынку. І людзі працавалі, прастаеў не было, бо разумелі: без цэменту — як без хлеба. Усё зразумела, а адбудоваваць трэба. Вось так уздымалі завод. І аднавілі. У пачатку 1945 года прадпрыемства было пушчана цалкам, і за такую калектыўную працу заводу ўрадам рэспублікі было прысвоена званне «Перамога». Ён насіў гэтае горадае званне да таго моманту, пакуль у 2000 годзе не быў спынены і не перадаў эстэрату новаму заводу...

Цяпер калектыв наш вялікі — амаль чатыры з паловай тысячы чалавек. 8 жніўня, напярэдадні Дня будаўніцка, адбудзецца агульны ўрачысты сход. Будзецца ўзнагароджвацца лепшым з лепшых. Прадугледжаныя святчыны «агеньчыкі», фотаўстава «Гістарычныя замалёўкі», конкурс сярод філіялаў «Нам ідэя тварыць дапамагае», іншыя разнастайныя культурныя і спартыўныя мерапрыемствы. І канцэрт майстроў беларускай эстрады. Завершым мерапрыемствы феерверкам.

А на Дзень будаўніцка калектыв будзе віншаваць ужо нашы мясцовыя артысты пры падтрымцы Ваўкавыскага РДК і Краснасельскага ДК. Мастацка самадзейнасць «Краснасельскбудматэрыялаў» у гэтым годзе заняла на раённым аглядзе першае месца, і народу, шчыра кажучы, іх выступленні падабаюцца больш за іншыя. Так што гасцінна запрашаем на свята.

адным з самых папулярных відаў карэцый здароўя. Вельмі падабаюцца пацыентам галатэрапія — наведванне сальнага пакоя, інгаліяцыя, міні-аквапарк — гэта для дзетак з пція гадоў, якія адпачываюць тут з бацькамі. А таксама заняткі аквааэробікай, лячэнне ў спа-касуле. І, безумоўна ж, класічны масаж. Па месцы жыхарства не ўсе лячэбныя ўстановы маюць водалячэбніцы, таму ў нас традыцыйна карыстаюцца папулярнасцю водалячэбныя ванны, падводны душ-масаж, лячэбныя душы.

Існуе спецыяльны план па адраўненні работнікаў акцыянернага таварыства і ветэранаў. Для пенсіянераў і ветэранаў таварыства прадугледжана спецыяльная лггота на аплатае пуцёвак, і мы гэтых людзей прымаем заўсёды, заўсёды ім рады. Як і ўсім астатнім сваім пацыентам.

Валерыя Уладзіміраўна знаёміць з водгукамі адпачывальнікаў. Як вядома, заўсёды самая

патрабавальная публіка — гэта масквічы. Вось што напісалі жыхары Масквы Н.І. Калеснік і П.С. Дзёмчын.

— Усё вельмі добра. Медперсанал і наогул калектыв санаторыя цудоўна справляюцца са сваімі абавязкамі.

Дзякуй за адпачынак, мяне ўсё задавальняе. Усё на вышэйшым узроўні. Так трэба.

Выказваюцца падзякі канкрэтным дактарам і сёстрам, культурганістатару, масажыстам.

Давайце і мы назавём тых, хто клопаціцца пра здароўе людзей. Урач-кардыёлаг Алена Ношчык, урач-тэрапеўт Ала Каліноўская, урач-неўралаг Таццяна Клінчук, урач-стаматолог Таццяна Дзёміна, урач ультрагуквай дыягностыкі (і яна ж урач-тэрапеўт) Валянціна Данешчык. Усе — урачы першай катэгорыі.

Карацей, лечыць у «Пралесцы» па першай катэгорыі.

Спорт-тайм

ГУТАРОВІЧ ЗНОЎ «НА КАНІ»!

У традыцыйным спартыўным аглядзе «Звязда» ўспамінае, якімі спартыўнымі падзеямі жылі аматары беларускага спорту на мінулым тыдні.

1. Наваполацкі «Нафтан» у гасцях разграміў брэсцкае «Дынама» — 7:0. Хет-трыкамі адзначыліся Валерый Жукоўскі і Ігар Крывабок. Яшчэ адзін гол на рахунку Руслана Гунчака. Галоўны трэнер «нафтавікоў» Валерый СТРЫПЕЙКІС вельмі стрымана ўспрыняў гэты вынік: «Бываюць такія дні і гульні, калі ўсё атрымліваецца. Пры падрыхтоўцы да матча мы ведалі, што сапернік мае праблемы з саставам. Галоўным было давесці да хлопцаў, каб яны настроіліся на гульні. Яны малайды, здолелі гэта зрабіць». Яшчэ два клубы атрымалі перамогу з сухім лікам: «Мінск» нечакана лёгка перайграў «Шахцёр» (3:0), а «Нёман» у гасцях адолеў «Гомель» (2:0). Дарэчы, гродзенцы змагаюцца за пападанне ў шасцёрку лепшых на першым этапе.

Сваіх бальшчыкаў парадаваў «Слуцк», які ў дадатковы час вырваў перамогу ў «Тарпеда-БелАЗ» — 2:1. Вырасаліны мяч у вароты Васіля Хамутоўскага забіў Змітрый Алісейка. А «Белшына» і «Дняпро» пераможна не вывілі, згуляўшы ў безгаловаю нічыю. Азначым, што беларускае «класіка» паміж мінскім «Дынама» і барысаўскім БАТЭ ў межах 19-га тура перанесена на 13 жніўня. Прычына — занятасць клубаў у еўракубках турнірах.

2. Хакейнае «Дынама» ў таварыскім матчы разграміла брацислаўскі «Слован» — 6:0. Дублем адзначыў Шарль Лінгле, які з новага сезона вяртаецца ў стан «зуброў». Па шайбе ў свой актыў запісалі таксама навічкі мінскага клуба Нік Бойлен, Раян Вексе і Джонатан Чычу; яшчэ адна шайба на рахунку Сяргея Дразда. Пасля матча галоўны трэнер «Дынама» Любамір ПОКАВІЧ ацаніў гульні сваіх падарункі: «Перамагчы «Слован» 6:0 — вельмі прыемна... і няпроста. Гульня відэаочна атрымалася. Нам не закінулі ні разу, затое мы праводзілі прыгожыя атакі. Вынік радуе, але не трэба забываць пра тое, што гэта толькі падрыхтоўка».

Ягён Гутаровіч першы з беларусаў у сезоне выйграў гонку «Светлага тура».

Запрашалынік

ДЖЫПЫ ГРАЗІ НЕ БАЯЦА

У Бешанковіцкім раёне 15–17 жніўня адбудзецца ўнікальнае адкрытае рэспубліканскае спаборніцтва па GPS-арыентаванні на джыпах «Спякота-2014».

— У ім возьмуць удзел вадзіцелі з Беларусі і Расіі. На Віцебшчыне няма аналагаў гэтага спартыўнага мерапрыемства. Ліміт праходжання трасы — сем гадзін. Кіроўцы падчас арыентавання павінны будаць знайсці і «узязць» заданне на прыроднай «пункты». Складанасць у тым, што аўто, якія паедуць, зразумела, не па трасах, павінны будаць пераадолюваць балоты, зава-

лы і гэтак далей, — паведамілі «Звяздзе» ў беларускім JEEP-CLUB, які з'яўляецца адным з арганізатараў спаборніцтва. Арганізуюць і культурную праграму з удзелам бардаў, вядомых кавер-гуртоў. Будучы і іншыя прыемныя для публікі сорпрызы. Аляксандр ПУКШАНСКІ

Роздум пісьменніка

ПАСЛЯ ФУТБОЛА

Падлеткам давялося паглядзець знамяці футбольны матч Бразілія — Венгрыя, згуляны на чэмпіянаце свету паўстагоддзя таму. Гэты матч быў аднадушна прызнаны футбольным спецыялістамі, рэпартажэрамі, грамадскасцю «матчам усіх часоў і народаў». За зборную Бразіліі гулялі такія «зоркі» мінулага, як Гарынга, Вава, Зізі і г. д. Вугорцы супрацьстаялі ім камандны інтэлект, перавагу ў тактыцы і выключнае самахварнасць.

Памятаю, як плакаў трэнер вугорцаў: ён ужо выкарыстаў усе замены, а паўабаронцу Мэсэю зламалі ключыцу, і той не пакідаў поля — яго замяніць не маглі. Трэнер бразільцаў Феола сядзеў на лаўцы белы, як крэйда. Яго зорная, неперажываная каманда цяпер паражае. Ён яшчэ не ведаў, што праз некалькі гадзін у далёкай Бразіліі (а гэта радзіма Феола) будучы паліцэйскі пудзілі, а самому дзевяціга дзіцяці да дому інкогніта.

Сапраўды, гісторыя часам развіваецца па спіралі. Нядаўна скончыўся юбілейны, XX чэмпіянат свету, які на гэты раз адбыўся ў Бразіліі. Цяпер «чараўнікоў мяча» праверылі на трываласць футбалісты Германіі. Злавесная цішыня завяліла над перапоўненымі трыбунамі. З акамянелымі тварамі заўятары глядзелі, як у вароты іх зборнай сыплецца каскад мячоў. Сядзеў, белы, як крэйда, Луіс Філіп Скалары — чарговы галоўны трэнер бразільцаў.

У фінале немцы даказалі на Маракане, што сёння яны лепшыя ў свеце. А мы ўсе развітаемся з мундзіялем і будзем чакаць наступнага — ён адбудзецца ў 2018 годзе ў Расіі.

Дзіўна тое, што футбол за мінулае стагоддзе стаў сапраўдным сацыяльным феноменам, а вядомыя футбалісты — бадай, самымі папулярнымі людзьмі на планеце. І, адпаведна, далёка не беднымі. Лепшы футбаліст апошняга чэмпі-

янату свету ў Бразіліі — аргенцінскі форвард Месі атрымлівае каля сямідзесяці мільёнаў долараў у год плюс вялікія грошы ад рэкламы.

Рэзананс ад футбольных баталій — самы гучны і часам драматычны. Пагромы і падпалы, забойствы і суіцыд, нацыянальныя эфіфарыя і дэпрэсія — далёка не ўсё, што суправаджае апошні судзейскі свісток.

Так, у Эквадоры неадэкватны заўятар калісці застрэліў футбаліста зборнай, які адзначыўся «аўтаголам». Пятнацігадовага бразільскага пасля паражэння сва-

да прэзідэнтаў. Усе мы бачылі цырымонію ўзнагарод на Маракане, калі канцлер Германіі Ангела Меркель са слязамі на вачах абдымала аўтара пераможнага гола, — зусім яшчэ юнага Марыя Гётца.

Увогуле паводзіны спартсменаў на полі адлюстроўваюць самую шырокую гаму падзей, паучыццё, самавыяўлення. Ад драматычных, са слязамі, да бесперапыннага заплывання газона і прачысткі наося. Усё гэта пад пільным наглядом відэакамер. Раз-пораз ва ўмовах жорсткіх аднаборстваў спантанна праяўляецца характар нашых

Бразільскія футбалісты адзначаюць гол у фінале чэмпіяната свету.

ёй любімай каманды пакончыла з сабой у Непале, дзе з яе смяліся за футболную адданасць. Тысячы тысяч шматлікіх «ультрас» пры футбольных клубах і зборных нават становяцца рэальнай палітычнай сілай. Час спартыўнай кар'еры любога спартсмена, між тым, абмежаваны. Гады няўмольна бярэць сваё. Але слава асобных геніяў футбола не цьмянее. У Парагваі ведаюць: калі б былі варатар Чылаверт захацеў стаць прэзідэнтам, то яму варта хіба толькі вылучыць сваю кандыдатуру. Імёны Яшына, Пеле, Марадона, Эйсбэі, Фарлана, Шмерхеля, Буфона, Ранала, Бекенбаўэра, Міолера і многіх іншых ведаюць мільёны людзей. «Хварэюць» усе — ад падлеткаў

куміраў — ад гераічнага, мужага да падлаватэга, а то і ўвогуле неадэкватнага. Успомнім не толькі распаўсюджаныя знявагі словам (нажывая рана захыве, «рыбікі» — ніколі), але і пляўкі ў вушы, падсеці, «падрэзкі», наступы шыбога спартсмена, між тым, абмежаваны. Гады няўмольна бярэць сваё. Але слава асобных геніяў футбола не цьмянее. У Парагваі ведаюць: калі б былі варатар Чылаверт захацеў стаць прэзідэнтам, то яму варта хіба толькі вылучыць сваю кандыдатуру. Імёны Яшына, Пеле, Марадона, Эйсбэі, Фарлана, Шмерхеля, Буфона, Ранала, Бекенбаўэра, Міолера і многіх іншых ведаюць мільёны людзей. «Хварэюць» усе — ад падлеткаў

вая ўсмешка. Дыяга Луіз, нібы кік-баксёр, зноў робіць замаха, і зноў непрыхваваная яго мэта — нанесці праціўніку цяжкую траўму. Міолер зноў адскоквае, суддзя маўчыць... А ўжо праз нейкі час таго ж Луіза, які абліваецца слязамі, пад рукі выводзяць з поля. Катастрофа. Матч закончаны.

На футбольным полі таксама лёгка заплываць сябе, а з іншага боку — праславіцца на стагоддзі высакароднымі паводзінамі і мужнасцю. Марадона ў 1986 годзе забіў у фінале мяч рукой, але не прызнаўся ў гэтым. Гол, які паўплываў на вынік, быў залічаны. «Гэта была рука Бога», — апраўдваўся ён нібы блан, але рэпутацыя вельмі таленавітага гульца ўжо была назаўсёды сапсавана. У 1956 годзе ў фінале Кубка Еўропы нямецкі галкіпер Берт Траўтман атрымаў траўму, але працягнуў гуляць да канца, бо замены не было. Немцы выйгралі 3:1. Пасля гульні аказалася, што ў яго зламана шыя. Як і вугорца Мэсэя, яго будучы паліцэйскі заўсёды — абодвух, як прыклады выключнай мужнасці і самахварнасці.

Яшчэ адзін штырх. Мультыкультуралізм з яго славаўтай паліткарктнасцю прасачыўся і на футбольныя палі. «Ноу расізм!» — гэтая абавязковая расцяжка з'яўляецца перад кожным буйным матчам. У выніку суддзі баяцца лішні раз свіснуць у бок чарнаскурых гульцоў: арлі канчулі ў супрацьлеглы напрамак? Дый і не відаць, каб гульцоў закідалі з трыбун бананамі. А вось чорны расізм якраз уздымае галаву. І не толькі пляўкамі ў вушы дзі пераломны пазванкоў.

Гульцы прэстыжных клубаў і зборных хоць і заможжыя, але прафесія ў іх не з лёгкіх. Як мінімум — адна гульня ў тыдзень, непазбегныя траўмы, узрост. На гэтым чэмпіянаце ўсе яны слезна папрасілі забараніць ужываць на стадыёнах славутоў вузвугуль, у якую дзудзілі дзясяткі тысяч цемнаскурых афрыканцаў у ПАР. Сітуацыя там

была сапраўды дзікай: «узровень інтэлекту чалавека зваротна прапарцыянальна шуму, які ён можа стварыць». Асабіста мне, як заўятару, падабаліся зборныя Харваты, Швейцары, Германіі. Калі пішуча гэтыя радкі, яшчэ не складзена сімвалічная зборная свету. Я б уключыў у яе Ноера, Шацары і Швайнштайгера. Самае горшае ўражанне — ад зборнай Расіі.

Ні ў якім разе не з'яўляюся ні футбольным стратэгам, ні нават самым малым спецыялістам у гэтай спартыўнай галіне, а ўсяго толькі заўятарам і аўтарам дзвюх футбольных апавесцяў для падлеткаў, адна з якіх, «Варатар заўжды самотны», з дзясяткам апаведцаў у выглядзе кніжкі, выйшла нядаўна ў выдавецтве «Галіяфы». Але хацеў бы выказаць некалькі сваіх меркаванняў пра нашы беларускія стасункі з самым масавым і папулярным відам спорту.

Пажадана, каб пераважная большасць спартыўных рэпартажаў з сусветных еўрапейскіх і іншых спаборніцтваў вяліся ўсё-такі на беларускай мове.

Я, напрыклад, быў у захапленні ад каментарыяў Паўла Баранава і Дзмітрыя Герчыкава, якія хоць і працавалі ў студыі, але і рэпартажы ўспрымаліся з цікавасцю і захапленнем.

Вельмі важнае пытанне тапанімікі. Хацелася б, каб і надпісы на футболках, аб'явы і іншая інфармацыя на стадыёнах былі зроблены на роднай мове, — бо мы павінны прадстаўляць сваю нацыю. Неўзабаве пачнуцца адборачныя матчы на чэмпіянат Еўропы. Варта ўспомніць, што наша зборная аніводнага разу не трапляла ў фінальны часткі гульні на чэмпіянаце свету і Еўропы. Латвія ў Украіна, напрыклад, здолелі. Развіваецца асноўна і любімою гульні людзей, паўна, трэба пачынаць з увагі да дэячэй. Увогуле, больш будаваць міні-футбольных пляцовак: у кожным жылым квартале павінна быць такая. У рэшце рэшт, нашы спецыялісты павінны сказаць тут сваё важнае слова...

Юры СТАНКЕВІЧ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Ад замка да капуцынаў

Сённяшні Пералом — малаўняны дачны пасёлак, які знаходзіцца непадалёк ад хуткапыльнага Нёмана. У даўнейшыя часы тут стаяў маленькі замак, які абараняў тэрыторыю зямлі ад крыжакоў. З цягам часу з'явіўся касцёл, а ў 1938-м, на 411-м годзе свайго існавання, манаскі ордэн капуцынаў пабудавалі ў Пераломе драўляны двухпавярховы кляштар. Да манаскай пляцоўкі, што на Узгорку, ад дачы вядзе стромкая сцяжына. Адчуванне, нібы прырода сама перапляла карнявішчы дрэў і для большай зручнасці людзей стварыла гэтыя ладныя прыступкі па дарозе да святніны. Праз паўхвіліны пад'ёму перад намі адкрываецца залітая сонцам паліна. Тут стаць шыры драўляны касцёлак, які здалёк нагадвае шматпавярховы дачны дом. Ад манастыра нічога не засталася. Толькі

Ордэн капуцынаў быў зацверджаны ў 1528 годзе Папам Кліментам VII. У абшарах сучаснай Беларусі манашы з'явіліся ў 1938 годзе. Сёння ў нашай краіне працуюць больш за 20 капуцынаў, большасць з якіх мае беларускае грамадзянства. Сваю дзейнасць яны ажыццяўляюць у 8 населеных пунктах: у Мінску, Маладзечне, Смалевічах, Валкаце (Докшыцкі раён), Слоніме, Ліпнішчах (Лёўскі раён), Докшычах і ў Верхнядзвінску.

падмурак, склеп і надпіс на каменным крыжы: «Тут стаяў кляштар і касцёл капуцынаў у гонар святога Юрыя і Найсвяцейшага Імя Марыі...» Наглядзачы на гэта, беларускія капуцыны не забываюць свае карані і кожны год прыязджаюць на сімвалічнае для свайго ордэна месца.

Вось і цяпер, у гэты ранні час, у святніні ідзе набажэнства. У храме паветра пахне дошкамі. Ціха. На сценах — абразы святых Казіміра і Юрыя, апекуна вёскі, Юзафа, а над алтаром уздымаецца копія іконы Маці Божай Пераломскай, арыгінал якой знаходзіцца ў Гожы. Нешматлікія вернікі сталага веку уважліва слухаюць казанне маладога айца аб тым, як жыць з Хрыстом. Я ўяўляю іх не дачнікамі, а старажыламі гэтых мясцін, якія падтрымлівалі веру, хавалі ў савецкія часы абразы ў хатах і выдатна ведалі гісторыю гэтых мясцін. І, як аказваецца, мае здагадкі былі небеспаспартыўнымі.

— Я вам вое што скажу. Стары касцёл камуністы разабралі і адвезлі ў Гродзічкі, пад самае Гродна, — узгадвае парафіянка Яна Орлюк. — Хацелі збудоваць дзіцячы садок, аднак бярвенні пакралі, і нічога зрабіць у іх не атрымалася. Новы храм узв'язі ў 1990-я ўжо самі вернікі. Рабілі ўсё сваімі рукамі. На набажэнствы мы часта ездзім у Гожу. Праўда, часам кобэндзі сам у Пералом прыязджае. Як і браты-капуцыны. А што да вядоў, у ёй амаль ніхто не жыў. Толькі некалькі чалавек засталася. Астатнія — дачнікі.

Вернікі павольна пакідаюць касцёл, і мы застаёмся сам-насам з айцом Алегам Вайцяховічам. У Пералом ён прыехаў у водпуск — як кажа, «адпачыць разам з Богам». Жыццё

ў пустэльні ў XXI стагоддзі, калі з усіх бакоў ціснуць камп'ютарныя тэхналогіі, а з лесу атакуюць цэлымі дзвянямі камары, яго зусім не пахожае.

— У хатцы, дзе я жыў, няма электрычнасці, — ламаючы сандэлямі траву, вядзе нас да свайго жылта брат Алег. — А ад камароў абараняюцца спецыяльным спрэтам. Вы, дарэчы, таксама скарыстайцеся. А то пасля камандзіроўкі ў Пералом вам будзе спатца надта цікава.

Брат Крыспін — легенда Пералом

Крыты бляхай дамоцкак стаіць у акружанні дрэў за метраў 50 ад святніны. У свой час яго таксама адрэстаўравалі шчырыя вернікі. Менавіта тут да 1984 года жыў брат Крыспін, а пасля пераехаў у Ліпнішкі, дзе праз два гады памёр і быў пахаваны. Насамрэч, можна толькі падзівіцца мужнасці гэтага чалавека. На яго вачах зносілі касцёл, кляштар, а ён трымаў, заставаўся на тым месцы, куды яго накіраваў ордэн. Сталы адпачывальнікі часам узгадваюць, як «барадаты дзядуля» любіў сядзець каля кляштарнай студні і чакаць людзей, якія абавязкова прыйдуць на ваду. Інтрэр хаткі, напэўна, такі ж сціплы, як і раней. Узімку ад марозоў ратуе маленькая печка. Каля сцен стаяць некалькі ложкаў, у кутках — абразы, на вокнах — фіранкі. Аб цывільзацыі нагадавае пліта, якая працуе на газе. Да дома пустэльніка прымыкае невялікая гаспадарчая прыбудова, дзе пры належнай колькасці вады працуе самаробны душ у выглядзе прымацаванай да столі вялікай пластыкавай ёмістасці. Напор, зразумела, рэгулюецца паваротам корка.

Вярнуўся да сябе і заплакаў, звярнуўся ў малітве да Госпада: «Божа, навошта ты накіраваў мяне ў святары? Навошта мне бачыць падобнае?»...

Брат Алег збіраецца ў Гожу, каб заправіць газавы балон. Мы пагаджаемся скласці яму кампанію і едзем на нашым аўтамабілі па гарачым грунцу на запраўку. — Мой дзень у кляштары звычайна пачынаецца а палове сямой раніцы, — распавядае пра свой распклад наш суразмоўца. — Я цяпер у адпачынку, а таму магу графік трохі перайначыць. Праўда, арганізаваць сябе ў першыя дні тут было даволі складана. Прачынаюся ў воесім. П'ю каву, маюся ў касцёле і праз гадзіну б'ю ў зван — гукую людзей на імшу. Пасля службы размаўляю з вернікамі, займаюся фізічнай працай, раманту стараы рэчы. Спаць кладуся разам з заходам сонца — калі 22 гадзін.

— Айцец Алег, на вуліцы такая слёка. А вам не гарача ў хатцы (манаскае адзенне. — Аўт.)?

— Афіцэры, якія ішлі на вайну, не думалі пра спёку ці холад. Яны, наадварот, ганарыліся сваім мундуром (польск. *kićel* — Аўт.), — заўважае айцец Алег Вайцяховіч. — Карычневы хабіт — гэта мой мундур. Калі бачыце, ён падперзаны звычайнай белаай вярхоўкай з трыма вузламі, якія азначаюць паслухмянасць, чыстасць і ўбогасць — манаскія абеты, якія мы складалі і абяцалі, што будзем прытрымлівацца іх на працягу жыцця.

Яшчэ адным сімвалам адзення капуцына з'яўляецца востраканечны каптур. Брат Алег хоць і карыстаецца ім зрэдка, па патрэбе, але значнасць гэтай дэталі ў гісторыі ордэна зменшыць нельга. Бо менавіта ад італьянскай назвы каптура «capucio» атрымалі сваю назву манашы (а не ад вядомай кавы капучына). Праўда, браты таксама ў пэўнай меры спрычыніліся да гэтага напою. Бо менавіта колер і хабітаў няхіж так называюць еўрапейскіх кававараў.

Дзесьці праз гадзіну мы вяртаемся на капуцынскі ўзгорак у Пералом, і айцец Алег кажа, што хутка будзем палуднаваць — садавіной і аметлам. Пераважна большасць прадуктаў ён прывёз з сабой з Маладзечна, а астатнім наступіць вернікі. — Аднойчы была залева, я хаваўся ў доме і нечакана пачуў чыесьці крокі. Адчыняю дзверы, а там пад дажджом бабулька стаіць: «Ойча, а пачастуйцеся блінкамі. Толькі не адмаўляйцеся!»

Праўда, падобныя візіты тут рэдкасць. Каля касцёла пераважна гуляюць грыбінікі ці адпачывальнікі, якім мясцовая святыня пакуле не вельмі цікавая. Вось і цяпер з боку храма пачулі: «Бо-о-о-о-о!» Аказваецца, дзеткі, убачыўшы самаробны зван, вышрылі пажартаваць, паклікаў людзей выйсці на адну імшу. Калі забіцца на ўсё падобныя ішчэ, памежны Пералом у думках паўстае не проста выдатным месцам для адпачынку, а яшчэ і для сузірання, унутранай рэфлексіі пад шамаценне дрэў на глыбокіх тэмпах. Тут сапраўды абстрагуешся ад усяго гарадскога і канцэнтруешся на тым глыбокім, што не дазваляў табе зрабіць горад з яго рытмам. Хто ведае, магчыма, у гэтым і тоіцца разгадка выбару месца для пражывання капуцынаў. Хаця ўсё можа быць больш прызначна: у Гродне манашаў заўсёды было шмат, а размяшчэнне Пераломна на карце заўжды дазваляе хутка дабрацца і да Гродна, і да Вільні.

Выпрабаванне святарства

Мы ўсе разам хуценька расстайляем талеркі на маленечкім стале, пасля кароткай малітвы садзімся, і наш суразмоўца распавядае цікавую гісторыю свайго прыходу ў кляштар. Аказваецца, што ў сваім дзяцінстве, якое святар правёў у Докшыцкім раёне, ён ад гэтым не марыў. Усё перамянілася літаральна ў адзін момант. Ён прыйшоў у кляштар капуцынаў, скончыў Каталіцкі ўні-

версітэт у Любліне, стаў святаром, вярнуўся ў Беларусь, дзе першай пляцоўкай для працы стала Маладзечна. Сёння брат Алег аялюе семі.

— Я вельмі добра памятаю першае выпрабаванне свайго святарства. Праз нейкі час, як я стаў айцом, мне патэлефанавалі і казалі, што трэба ехаць да вельмі хворага дзіцяці. Я ўсё успрымаў як мае быць. Аднак пасля таго, як убачыў перад сабой гэтага нованароджанага, у мяне сціснулася сэрца. Суцэўшы яго блізка, пахрысціў хлопчыка. Потым вярнуўся да сябе і заплакаў, звярнуўся ў малітве да Госпада: «Божа, навошта ты накіраваў мяне ў святары? Навошта мне бачыць падобнае?»... Але няяк даведаўся, што дзіця пайшло на папраўку. І тады я зразумеў, што так насамрэч трэба. І тое, што адбываецца ў нашым жыцці, робіцца не проста так. І нават ваш сённяшні прыезд — гэта таксама план Божы.

— А як той маленькі хлопчык?

— Жыве, — з усмешкай адказаў суразмоўца.

«Манаства — сапраўдная сям'я»

На развітанне айцец Алег Вайцяховіч вырашае паказаць нам Нёман. Праз хвіліну 15 мы выходзім на зарослы беражок магунтай ракі, якая нясе свае воды ў Балтыку. Ён садзіцца на траву і моўчкі глядае на ваду, супрацьлеглы бераг.

— Манашаў-капуцынаў сустракалі тут рэдка, — кажа айцец Алег. — З харугвамі, песнямі. Для мясцовых жыхароў гэта было нечым надзвычайным. Трэба разумець, што манаства — сапраўдная сям'я. І браты сюды прыходзілі разам, а не паасобку.

Мы вяртаемся да машыны. Ціхае паселішча Пералом мне яшчэ больш нагадавае

зарослыя, старыя могілкі, на якія прыязджаюць толькі зрэдка. Вось і той стары дух, які адлюстраваны на чорна-белых здымках кляштара, з гэтай вёскай можа хутка выветрыцца. Заўтра Алег Вайцяховіч правядзе імшу, зачыніць на ключ дом пустэльніка і паедзе аўтобасам у Гродна на цягнік. На пэўны час на паляны зноў паселіцца цішыня. І толькі добра бачныя таблічкі на слупах будучага нагадваць грыбінкам пра тое, што тут быў манастыр, жыў працавіты брат Крыспін. І так — да рэдкіх набажэнстваў у касцёле, да наступнага вяртання капуцынаў у Пералом.

Тарас ШЧЫРЫ. Фота Надзеі БУЖАН. Гродзенскі раён.

8 НАПРЫКАНЦЫ ПАД ВЕТРАЗЕМ

Усяго за 20 хвілін ад цэнтра сталіцы, на Мінскім моры, з'явіўся сучасны яхт-клуб

Парусны цэнтр адначасова з'яўляецца спартыўна-забаўляльным комплексам, які ўключае ў сябе яхт-клуб, дзіцяча-юнацкую спартыўную школу, гаспадарчы дом, пункт пракату і рэстаран.

Да пачатку работы цэнтра было прымеркавана правядзенне міжнароднай рэгаты «Адкрыты Кубак «Бульбаш» у класе яхт «ЭМ-Ка». Спальборніцтва прайшлі ў мінулыя выходныя і мелі статус адборачнага этапу да чэмпіянату Расіі. У гэтым годзе ў рэгату ўзялі ўдзел 14 экіпажаў, з іх 10 каманд з Расіі і 4 — з Беларусі.

Старшыня Беларускай федэрацыі паруснага спорту Ігар РАЧКОЎ-СКІ таксама стаў удзельнікам рэгаты ў складзе аднаго з экіпажаў, у які ўвайшлі Сяргей Краўцоў і Ігар Чорны.

На адкрыцці спартыўнага цэнтра старшыня федэрацыі расказаў пра тое, як будаваўся аб'ект і што ён значыць для развіцця паруснага спорту ў нашай краіне.

— У Беларусі заўсёды была магутная федэрацыя паруснага спорту. Практычна трэць спартсменаў зборнай СССР — гэта прадстаўнікі нашай краіны. Аднак пасля распаду Саюза з-за розных абставін сітуацыя змянілася: у Беларусі, па сутнасці, быў адзін цэнтр паруснага спорту ў Мінску і некалькі аддзяленняў — у Гомелі і Гродне. Перад намі стаяла першачарговая задача — вярнуць нашых кваліфікаваных спецыялістаў, трэнераў з-за мяжы і пачаць ствараць неабходную матэрыяльна-тэхнічную базу. Першы з тых, хто адгукнуўся, — гэта Аляксандр Шліпко (сёння ён з'яўляецца галоўным трэнерам нацыянальнай зборнай) і Генадзь Страх, які да таго часу паспяхова працаваў у Славеніі.

Мы забяспечылі гэтую базу дошкі для сёрфінга і набылі яхты класа «Аптыміст». На сёння закуплена каля 200 суднаў розных класаў. Наступным этапам развіцця стала будаўніцтва паруснага цэнтра. Каля дзвюх гадоў таму тут стаяла некалькі вагончыкаў. Валокі пясок, дзесяцімагнітавае было нават нармальна пераапаранца. Нацыянальная каманда, дарэчы, таксама месцілася ў чыгуначным вагончыку. Але ў нас з'явіўся сур'ёзны спонсар — кампанія «Бульбаш», і на працягу двух гадоў гэтая тэрыторыя змянілася. Кошт аб'екта — каля 5 мільёнаў долараў. Кампанія пабудавала дзіцячую школу і парусны цэнтр. Гэтае супрацоўніцтва прыемна здзіўляе ў плане сваёй сацыяльнай адказнасці. Заклучыўшы

з намі інвестдагавор, кампанія адразу ж прыступіла да будаўніцтва аб'екта, адклаўшы пры гэтым свае праекты.

Ігар Рачкоўскі адзначыў, што цяпер акваторыя Мінскага мора і інфраструктура сучаснага паруснага цэнтра па ўсіх параметрах падыходзяць для таго, каб праводзіць чэмпіянаты свету. У 2017 годзе павінен адбыцца еўрапейскі кангрэс паруснага спорту. Чакаецца, што Беларусь наведзе прэзідэнт федэрацыі. І ў гэтым жа годзе плануецца правесці ў нашай краіне юнацкі чэмпіянат Еўропы, у якім прымуць удзел 49 краін.

Сёння акваторыя Мінскага мора разлічана на стаянку 70 суднаў. Усе часцей арганізатары «паццягваюць» спальборніцтва бліжэй да берага, каб глядчы маглі ў камфортных умовах назіраць за рэгатай. Гэты парусны цэнтр добра падыходзіць для правядзення падобных спальборніцтваў.

Спецыялісты лічаць, што падобныя аб'екты на Мінскім моры павінна быць яшчэ некалькі. На беразе плануецца абсталяваць веладрожжы, пракат веласіпедаў, зімой — пракат лыж.

ДАРЭЧЫ

Яхт-клуб прапануе таксама платныя паслугі:
 ✓ Прагулка на яхце або ката-ры;
 ✓ Магчымасць фота- і відэаздымкі

Аднак галоўная задача для федэрацыі і новага цэнтра на Мінскім моры — гэта папулярнасць паруснага спорту і прыцягненне ў яго дзяцей.

Усяго ў Беларусі сёння 4 буйныя школы паруснага спорту: дзве ў Мінску і па адной у Гродне і Гомелі. Менавіта тут, у ДЮСШ на беразе Мінскага мора, была выхавана чэмпіёнка свету Тацяна Драздоўская.

Наогул, у гэтую школу прымаюць дзецей з 9 гадоў, але часта трэнеры ідуць на ўступкі і бярэць дзетак малодшага ўзросту. Набор адбываецца ў верасні, навуцальны працэс пачынаецца з 1 кастрычніка. Да мая дзеці займаюцца ў трэнерных залах і басейнах, якія арандуе школа: да выхаду на «вялікую» ваду ім неабходна навучыцца добра плаваць. Трэнеры абавязкова чытаюць курс тэорыі. Калі дазваляюць умовы надвор'я (гэта звычайна ў маі), заняткі праводзяцца на вада-сховішчы. Паколькі лета ў Беларусі

дастаткова кароткае, то трэнеравання маленькіх спартсменаў прыходзіцца кожны дзень, акрамя панядзелка, па 5-6 гадзін.

Штогод праходзяць зборы і спальборніцтва з міжой. Звычайна гэта Літва, Польшча, Іспанія. У будучым плануецца дамовіцца са школай Паламус у Іспанію, куды беларускія дзеці маглі б выязджаць круглы год.

Тры гады таму мы знаходзіліся тут жа, але ўмовы былі не самымі лепшымі, няма дзе пераапаранца, адсутнічаў водаправод, душ. Цяпер дзякуючы федэрацыі ў нашай ДЮСШ сучасны добры будынак, з усімі выгодамі. Сюды мы заехалі ў маі. Гэта, безумоўна, надаецца імпульс развіццю паруснага спорту. Прыязджаюць бацькі, банцаў, у якія ўмовы трапляюць іх дзеці, і не баюцца дамаўляць іх на. Адзінае — дзеці цяпер сталі адрознівацца ад тых, што былі раней. Сёння іх спуюць кам'ютары і смартфоны.

Хацелася б адзначыць, што навучанне на ўсіх этапах абсалютна бясплатнае — і зімой, калі мы арандуем басейны і трэнерныя залы, і ўлетку, калі займаемся на вадзе.

— Існуе праблема недабору дзяцей, хоць мы даём рэкламу і на тэлебачанні і ў школах, — расказвае **загадчык гаспадарчай службы ДЮСШ Аляксандр МАДЫЦКІ**. — Многія прыходзяць, але надоўга не затрымаваюцца. У нашым відзе спорту неабходна, каб добра працавала і галава, і рукі; ветразь жа — складаная штука. На сёння ў нашай школе — найлепшыя ўмовы ў рэспубліцы. Штогод праходзіць спартакіада сярод ДЮСШ, мы рэгулярна займаем

першыя месцы. Сёлета дзеці былі на спальборніцтвах у Польшчы і Літве чатыры разы, заўсёды вярталіся з прызавымі месцамі.

Цяпер у школе працуе 5 трэнераў (усе яны былі спартсмены высокага класа), займаецца 80 дзяцей. 70 працэнтаў з іх — хлопчыкі, але пасля поспеху Тацяны Драздоўскай пачалі прыходзіць і дзяўчынкі. Федэрацыя перадала на баланс ДЮСШ 70 суднаў.

Пакуль існуе невыявітая праблема з тым, як дабрацца дзеці: яны могуць прыязджаць толькі на прыгарадных аўтобусах, якія ходзяць адзін раз у гадзіну. Калі дзеці спазніліся хоць на дзве хвіліны, то застаюцца без трэнеркі. Адміністрацыя школы мае намер вырашыць гэтую праблему, звярнуўшыся ў адпаведныя органы з просьбай, каб з пасёлка Ждановічы да паруснага цэнтра хадзілі гарадскія аўтобусы.

На думку трэнераў, дзяцей у парусны спорт цягне драйв. Дзіця адліяецца, вісць над хвастам, трымае яе целама — гэта лепш, чым любы атракцыён.

Кожны вялікі поспех у спорце пачынаецца з дзіцячых школ і дзіцячых перамог. Сёння Беларусь мае добрую базу і перспектыўную моладзь. Летас беларускія дзеці «дошчачнікі» сталі чэмпіёнамі свету і чэмпіёнамі Еўропы. У гэтым годзе двое з іх сталі сярэбранымі прызёрамі.

Вялікія планы і ў дарослых спартсменаў: сёлета ім неабходна заваяваць дзве ліцэнзіі на Алімпіяду ў Рыа-дэ-Жанэйра: адну ў класе «Лазер-Радыйл», другую ў вэндсёрфінгі ў класе RS-X.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ.

Сезонныя парады

КАЛІ ІНФЕКЦЫЯ НАПАТКАЛА ў ЦЯГНІКУ

Эпідэміялагічная абстаноўка ў шэрагу краін на некаторых інфекцыйных захворваннях, у тым ліку такіх, што маюць міжнароднае значэнне, з'яўляецца напружанай. Прагноз экспертаў СААЗ на бліжэйшы час неспрыяльны.

Урач-эпідэміялаг аддзела арганізацыі дзейнасці па пытаннях Мытнага саюза Рэспубліканскага цэнтра гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Раіса ЖУК нагадвае пра неабходнасць вытрымліваць простыя і даступныя кожнаму меры прафілактыкі, а таксама тлумачыць, што рабіць, калі вы захварэлі на інфекцыю ў пасажырскім цягніку.

Паведамце аб прыкметах прастуды або грыпу правядніку вагона. Усё ж такі ў яго ёсць медыцынская аптэчка, і ён можа аблегчыць клінічнае цяжэнне інфекцыі.

Правяднік вагона знаёмы з асноўнымі сігналамі прыкметамі інфекцыйных захворванняў і здольны правесці першыя супрацьэпідэмічныя меры: арганізацыя, у тым ліку ізаляцыя хворых у купе да прыбыцця ў бліжэйшы пункт прызначэння.

Начальнік цягніка пры неабходнасці перадае паведамленне дзяжурнаму чыгуначнай станцыі (начальніку вакзала), які, калі трэба, выклікае хуткую медыцынскую дапамогу.

Пры з'яўленні сімптомаў з паветрана-крэпельным механізмам перадачы інфекцыі (вострая рэспіраторная інфекцыя, грып, адзёр, шкарлятына і інш.), трэба папрасіць

у правадніка маску для меншага распаўсюджвання інфекцыі па вагоне. Неабходна пры гэтым як мага менш перасоўвацца па вагоне, каб не дапусціць заражэння іншых.

У любым выпадку, знаходзячыся ў дарозе, часцей мыцьце рукі з мылам. Няма магчымасці вымыць

рукі? Карыстайцеся вільготнымі сурвэткамі на спірэце. Большасць вірусных і бактэрыяльных перадачцаў прамым кантактам. Мікраарганізмы могуць жыць некалькі гадзін, а то і тыдні, а таму даволі лёгка заразіцца, калі дакранацца да тых жа прадметаў, што і інфіцыраваны. Чым часцей наогул вы дакранаецеся да вацы, носіць і рот, тым больш верагоднасць атрымання інфекцыі.

Памятайце пра гігіену кашлю. Калі вы «хацеце» або кашляеце, вірус і бактэрыі распаўсюджваюцца на 1,5-2 метры, а таму заўсёды трэба прыкрывацца сурвэткай.

Пажарна частцей праводзіць вільготную прыборку і праветрыванне вагона або купе.

Хворы павінен больш піць, што дапамагае выдаліць з арганізма таксіны.

Круглы год, дзе 6 вы ні былі, урываецца больш рознакаляровай садавіны і гародніны.

Не курцыце. Курцы часцей пакутуюць на грып і ВРІ. Пасіўнае курэнне таксама зніжае імунітэт. Тытуны высушвае насавыя праходы і паралізуе эпітэлію, які адкавае за вывадзенне з насавых пратокаў бронхаў і лёгкіх вірусаў прастуды і грыпу. Маркуецца, што адна цыгарэта паралізуе эпітэлію на 30-40 хвілін. Прыгнятае імунітэт і алкаголь.

Калі ў вас з'явіліся асноўныя сімптомы кішчаннага захворвання (мלוсць, ваніты, часты вадкі стул, павышаная тэмпература), таксама паведамце правадніку цягніка. Папярэдзіць заражэнне кішчыннымі інфекцыямі (дызентэрыя, сальманелёзам, вірусным гепатытам А і г.д.) дапамогуць наступныя правілы...

Ужывайце толькі гатаваную або бутэляваную ваду.

Не кладзіце лёд для ахалоджвання напоў. У месцах грамадскага харчавання лёд можа быць неабавязкова з чыстай пітной вады.

Не купляйце тое, што захоўвалася ненаалежным чынам.

Не бярэце ў дарогу тое, што вельмі хутка псуецца — запраўленыя салаты, кандытарскія вырабы з крэмам, вырабы з пасечнага мяса (катлеты, рулеты, паштэты) і інш. Падобная ежа можа захоўвацца толькі ў халадзільніку.

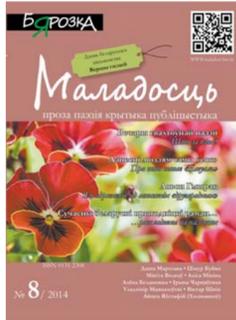
Ягады, гародніну, садавіну, якая вы вырашылі ўзяць з сабой, добра памыць дома пад праточнай вадой, а лепей яшчэ апаласціць цёплай гатаванай. І з'яшце гэта ў першую чаргу.

Святлана БАРЫСЕНКА

ЛЕТА ў «МАЛАДОСЦІ»

Пісьменнікі, што збіраюць камяні ды ракавінкі, музыкі, якія любяць корпацца ў агародзе... У тых, пра каго жыве «Маладосць», таксама лета! А таму наш жаночы нумар атрымаў асабліва сонечным і настраўвям. У якасці пацярджання яго сонечнасці прывядзем радкі Ірыны Чарняўскай, аднаго з аўтараў:

*Лету не спіцца:
 Лега знарок
 Грэцыя, нібы прац.
 Шчокі суніцам
 Чарвёны апёк —
 Папрыгажэлі ўра!*

Кожны год адбываецца падзея, якую «Маладосць» ніяк не можа абмінуць. Паўтысячагоддзя таму ў жыцці геніяльных Францішак Скарына, гонар беларускай нацыі, выдаў першую кнігу. Беларусы штогод ушаноўваюць гэтую падзею, святкуючы Дзень беларускага пісьменства. Восьмью нумар «Маладосці» пачынаецца з матэрыялаў, прысвечаных святу. Тут вы знойдзеце пераклады паэзіі замежных гасцей Дня беларускага пісьменства з розных краін.

У рубрыцы «Упершыню ў «Маладосці»» публікуюцца пакулы яшчэ сціпныя, але, безумоўна, таленавітыя празаікі Даша Марозава і Мікіта Волкаў, а таксама і паэт Цімур Буяко. Знаёмцеся з імі і не судзіце надта строга! А воць з наго ў восьмью нумары складаецца сузор'е ўжо даўно заўважаных і адзначаных на літаратурнай ніве: паэты Віктар Шніп, Аліса Мініна, Ірына Чарняўская і празаікі Уладзімір Мажылюўскі ды Алёна Беланожка. Нешта асаблівае чакае вас на «Старонцы аднаго верша»: «Віленскі лямант» айца Яўстафія Халіманкова — шчымыя лірычны твор пра незваротнасць таго, што ўкраа бязлігасны час...

У рубрыцы «Эпістальрыі» змешчаны лісты Лявона Гмырака ў рэдакцыю «Нашай нівы», якія нідзе дагэтуль не друкаваліся, — каштоўны помнік тагачаснай думкі і мовы.

Сярод публіцыстычных матэрыялаў хочацца адзначыць інтэрв'ю з паэткай Людмілай Рублеўскай у рубрыцы «Кухня Машы Дуброўскай», артыкул Ягора Конева пра вядомага беларускага тэатральнага рэжысёра Валерыя Анісенку, а таксама няасмуную Гутарку з маладым спеваком Уладзіславам Чыжыкавым, які ўдала спалучае эстрадную дзейнасць з вучобай на фіфкару.

У рубрыцы «Гістфакт» працягваецца публікацыя ўспамінаў філамата Эдварда Масальскага, сведкі бурных гістарычных падзей XIX стагоддзя. Спадзяюся, вы пазнаёміліся з імі ў папярэдніх нумарах «Маладосці» і паспелі імі захапіцца. Чытайце «Маладосць» і ўсмійхайцеся сонцу!

Тамара САРАЧЫНСКАЯ.

Будзь у курсе

КАЛЯ ПЛАЦІНЫ І ВОДАЗАБОРА РЫБАЧЫЦЬ УЖО НЕЛЬГА

На ўчастку Нёмана ад плаціны Гродзенскай гідраэлектрастанцыі на адлегласці 1000 метраў уніз па цячэнні ракі да месца ўпадзення безыменнага ручая ў Нёман па 1 ліпеня 2018 года забаронена аматарскае рыбалоўства.

Рэспубліканскае дзяржаўна-грамадскае аб'яднанне «Беларускае таварыства папулярызацыі і рыбалоўства» звяртае ўвагу рыбалоўцаў, што гэта адбылося ў сувязі з уступленнем у сілу пастанова Мініпрыроды ад 9 ліпеня 2014 года № 31 «Аб забароне аматарскага рыбалоўства і прызначэнні страціўшым сілу пастанова Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь ад 24 чэрвеня 2013 г. № 34».

Згодна з гэтым жа дакументам, аматарскае рыбалоўства таксама забараняецца ў раёне водазабора каўшолага тыпу адкрытага акцыянернага таварыства «Гродна Азот» каля вёскі Пагараны Гродзенскага раёна на ўчастку Нёмана працягласцю 50 метраў ад граніцы тэрыторыі водапрыёмнага каўша ўверх і ўніз па цячэнні, а таксама на самім водапрыёмным каўшы — штогод у перыяд з 15 кастрычніка па 15 красавіка.

Сяргей РАСОЛЬКА

СЁННЯ

Месяц
Першая квадра 4 жніўня.
Месяц у сузор'і Стрэлца.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	5.30	21.00	15.30
Віцебск	5.14	20.55	15.41
Магілёў	5.20	20.50	15.30
Гомель	5.23	20.41	15.18
Гродна	5.46	21.15	15.29
Брэст	5.53	21.09	15.16

Імяніны
Пр. Марыі, Трафіма.
К. Караліны, Марыі, Станіслава.

ЗАЎТРА

Геамагнітныя ўзрушэнні

ВІЦЕБСК 749мм рт.ст. +17..+19°C
ГРОДНА 749мм рт.ст. +20..+22°C
МІНСК 741мм рт.ст. +18..+20°C
МАГІЛЁЎ 745мм рт.ст. +18..+20°C
БРЭСТ 747мм рт.ст. +18..+20°C
ГОМЕЛЬ 747мм рт.ст. +18..+20°C

Абазначэнні:
 ■ няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
 ■ невялікія геамагнітныя узрушэнні
 ■ слабая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА	КІЕЎ	РЫГА
+21..+23°C	+27..+29°C	+27..+28°C
ВІЛЬНЮС	МАСКВА	С.ПЕЦЯРБУРГ
+27..+29°C	+28..+30°C	+26..+28°C

УСМІХНЕМСЯ

Калі я кіну піць, адкуль мае сябры даведаюцца ў тры гадзіны ночы, што я іх люблю, шаную і паважаю?

— Аб'яўляю вас мужам і жонкай!
 — Як мужам і жонкай? Ты ж казала, што мы ў кіно пойдзем!

Такое адчуванне, што гарадскі транспарт яшчэ з завода ідзе з пасажырамі.

Грукат у вароты раю. Адчыняе апостал Пётр. Перад ім — футбаліст.
 — Ты хто?
 — Я — рускі футбаліст.
 — Нішто сабе! А як ты ў вароты трапіў?

Крыху цеснавата. Затое ў цэнтры і метры побач.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛІНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙНАЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРПЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч**

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛІГІЯ: Н. ДРЬІЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Н.КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А.КІРШЧУК, А.ЛЯХОВІЧ (першы намеснік дырэктара), Н.РАСОЛЬКА, С.РАСОЛЬКА, А.СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В.ЦЕЛЯШУК, Л.ЦІМОШЫК

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»

АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдакцыі: пісьмаў — 287 18 64, падліку і распаўсюджвання — 287 18 38, 287 17 21, сакратарыята — 292 05 82, адказаў за выпуск дадатка: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; бухгалтараў: 287 18 81.

<http://www.zviazda.by>;
 e-mail: info@zviazda.minsk.by;

ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79,
 РЕКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.by

(для зваротаў): zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй лісты. Перадруж матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдакцыя ў Рэспубліканскім унітарным прапрактам «Выдавецтва «Беларускі Дом друку» ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 19.978. Індэкс 63850. Зак. № 3232.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нумар падпісаны ў 19.30
 4 жніўня 2014 года.